

Wederopbouwarchitectuur in Heemstede

Inventarisatie en aanbevelingen

Rapport in opdracht van de Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek

Dr W.A. de Wagt

Heemstede, november 2015

Wederopbouwarchitectuur in Heemstede

Inhoudsopgave

5	Inleiding
7	Voor de gemeentelijke monumentenlijst voor te dragen objecten
57	HVHB-monumenten (overige objecten met een bijzonder architectuurhistorisch gehalte)
82	Reeds erkende monumenten
84	Overige voor de wederopbouw kenmerkende objecten
102	Groslijst wederopbouwarchitectuur
112	Beeldverantwoording en colofon

Inleiding

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (voorheen RDMZ en RAMC) heeft tussen 2001 en 2007 een inventariserend onderzoek naar de architectuur en stedenbouw in Nederland uit de wederopbouw uitgevoerd. Hieruit droeg de toenmalige minister Plasterk in oktober 2007 honderd zogenaamde 'topmonumenten' uit de periode 1940-1958 voor als rijksmonument, waaronder ook de Heemstedse Pinksterkerk aan de Camplaan. Sindsdien zijn er door de rijksoverheid nog meer monumenten uit de periode van de wederopbouw aangewezen en is ook door verschillende steden en kleinere gemeenten een aantal gebouwen uit die tijd tot monument verklaard.

De Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek (HVHB) heeft zich de vraag gesteld hoe het, behalve de Pinksterkerk, in Heemstede en Bennebroek gesteld is met de architectuur uit de wederopbouw, en of het aanbeveling verdient om nog meer objecten uit die periode voor te dragen voor de gemeentelijke monumentenlijst. Om die reden heeft zij in 2014 aan Marian Prins de opdracht gegeven tot een inventariserend onderzoek. Vanwege persoonlijke omstandigheden heeft zij haar onderzoek niet af kunnen maken, maar dit overgedragen aan Wim de Wagt, die haar materiaal heeft uitgebreid en het geheel heeft uitgewerkt in het voorliggende rapport.

Na het bespreken van een conceptlijst met kenmerkende wederopbouwarchitectuur in Heemstede en Bennebroek hebben Wim de Wagt en de HVHB in het voorjaar van 2015 besloten uitsluitend de inventarisatie en beschrijving van Heemstedse architectuur voort te zetten, aangezien de gemeente Bloemendaal, waar Bennebroek nu deel van uitmaakt, te kennen heeft gegeven overweegt een eigen wederopbouwinventarisatie uit te voeren. In de herfst van 2015 is aldus een lijst van 60 Heemstedse objecten vastgesteld, inclusief de reeds erkende monumenten, namelijk de Pinksterkerk (rijksmonument) en Studio Bovema (gemeentelijk monument).

Uit deze lijst is door Wim de Wagt in overleg met de HVHB een keuze gemaakt van 12 bouwprojecten die het waard zijn te worden voorgedragen voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst. Daarnaast is van nog 12 andere projecten aangegeven waarom zij het gemiddelde ontstijgen en wellicht op termijn eveneens aan te merken zijn als monument (de zogeheten HVHB-monumenten). De overige op de lijst voorkomende objecten (met uitzondering dus van de reeds erkende monumenten) kunnen worden beschouwd als goede voorbeelden uit de wederopbouw, maar verdienen volgens de inzichten en kennis van nu geen monumentenstatus.

Als geheel biedt de lijst een representatief beeld van de architectuur en stedenbouw in de periode 1945-1965 in Heemstede. Deze jaartallen zijn hier aangehouden omdat niet eerder dan vanaf 1945 sprake is van oplevende bouwactiviteit in Heemstede en 1965 het jaar is dat landelijk geldt als eindpunt van de wederopbouw, hoewel dit een nogal strikte benadering is en een zekere rekkelijkheid zeker gerechtvaardigd is.

Bij de samenstelling van de groslijst is gekeken of de onderzochte projecten voldoen aan een aantal voor de architectuur uit de wederopbouw kenmerkende eigenschappen. Deze eigenschappen betreffen de materialen en constructies; de verhouding, ordening en geleding van de bouwmassa; de

plattegrondindeling; detaillering; toegepaste kunst; en de stedenbouwkundige situering. Verder werd gekeken naar de culturele, maatschappelijke en historische betekenis van het object, én naar de status van de ontwerper en de plaats van het project in diens oeuvre. Wanneer een gebouw of complex op een aantal van deze punten hoog scoort wordt het voorgedragen voor de eerste categorie, namelijk de als gemeentelijk monument voor te dragen objecten. Wanneer het iets minder scoort, verdient het te worden aangemerkt als HVHB-monument. De derde categorie bevat de projecten die het minst op deze punten scoren.

Benadrukt moet worden dat de selectie van de verschillende projecten met de inzichten en kennis van dit moment is gebeurd. Het was ondoenlijk om alle tussen ongeveer 1945 en 1965 gerealiseerde gebouwen grondig te onderzoeken en te beschrijven. Het overzicht is weliswaar representatief voor de periode, maar misschien niet helemaal volledig. In individuele gevallen ontbreekt het aan feiten en documentatie over de bouwgeschiedenis van het object en de huidige toestand van met name het interieur. Ook is te weinig bekend over de meeste architecten en opdrachtgevers, evenals de omstandigheden waaronder de opdrachtverlening en bouw plaatsvonden. Desondanks is het mogelijk geweest om met de beschikbare gegevens voor het doel van dit rapport op zijn minst redelijk betrouwbare beschrijvingen en waarderingen te maken.

Een aantal zaken valt op bij bestudering van de wederopbouwarchitectuur in Heemstede. Ten eerste de grote verscheidenheid van gebouwtypen. Van bedrijfsgebouwen en scholen tot tehuizen, villa's en flatgebouwen – in Heemstede is het allemaal te vinden. Deze typologische verscheidenheid duidt op een sterke en veelzijdige economische, maatschappelijke en demografische ontwikkeling van de gemeente in de wederopbouwperiode. Verder zijn hier alle voor de wederopbouwarchitectuur in het algemeen kenmerkende fenomenen voorradig, of het nu gaat om systeem- en repetitiebouw, nieuwe infrastructuur, de toepassing van nieuwe bouwvormen en verkavelingswijzen, complexen met openbaargroen of de toepassing van monumentale kunst. Tegelijk valt het voortbestaan van vooroorlogse bouwtradities waar te nemen, hetgeen evenzeer typerend is voor de eerste tijd na de bezetting. Van een eenduidige wederopbouwstijl is geen sprake, evenmin als in de rest van Nederland trouwens. Heemstede is al sinds het begin van de 20ste eeuw een echte forensengemeente, en dat verklaart een ander opvallend kenmerk, namelijk de veelheid van woningen in alle soorten maten: eengezinswoningen, duplexwoningen, flatwoningen, bungalows, middenstandswoningen, villa's, twee-onder-een-kapwoningen enzovoort. Ten slotte moet gewezen worden op de mix van vooral regionaal actieve ontwerpers en de inbreng van landelijk gereputeerde architecten of bureaus.

Alles bij elkaar is het niveau van de Heemsteedse wederopbouwarchitectuur heel behoorlijk, hoewel er weinig uitschieters zijn – naar boven net zo min als naar beneden. Het is kortom goed verdedigbaar om twaalf objecten vanwege hun architectuurhistorische waarde nu voor te dragen voor plaatsing op de monumentenlijst, en de twaalf HVHB-monumenten op termijn wellicht ook.

Dr Wim de Wagt

Heemstede, november 2015

Voor de gemeentelijke monumentenlijst voor te dragen objecten

Kapel Mariënhuvel Glipper Dreef 199	8
Wijkgebouw De Princehof met dienstwoning Glipperweg 55-57	12
Woonhuis Burgemeester Van Doornkade 4	16
Openbare kleuterschool “Klimop” / nu GSV zaalsportcentrum Schubertlaan 37	20
Zeven eengezinswoningen Molenwerfslaan 2-14	24
Post- en telegraafkantoor (nu winkelruimte) Binnenweg 160	28
Haltegebouw (NS Station) Heemstede/Aerdenhout Zandvoortselaan 153	32
Dubbel “Fotolitho”-bedrijf met 2 bovenwoningen Nijverheidsweg 17-19	36
Flatgebouw Valkenburg Valkenburgerplein 5-8	40
Bungalow Van Merlenlaan 35	44
Villa Van Merlenlaan 37	48
Bankgebouw met 18 flatwoningen (nu ABN AMRO bank en winkelruimte) Binnenweg 61-65	52

Kapel Mariënheuvel

Opdrachtgever: Sint Hippolytusstichting der Zusters Augustinessen, Delft

Adres: Glipper Dreef 199

Bouwjaren: ca. 1948-1949

Architect: B.J.J.M. Stevens, Haarlem

Beschrijving

De congregatie van de Zusters Augustinessen kocht op 26 april 1946 Meer en Berg aan met de bedoeling een klooster op dit landgoed te vestigen. Daartoe werd het uit het begin van de 20ste eeuw daterende landhuis uitgebreid met een moederhuis, noviciaat en kapel. Het moederhuis kreeg de functie van bestuurszetel van de congregatie, in het noviciaat brachten de kloosterlingen hun proeftijd door. De kapel was uiteraard bestemd voor de godsdienstoefeningen.

Voor het ontwerp van de totale uitbreiding nam de congregatie de rooms-katholieke architect B.J.J.M. Stevens in de arm. Daarna is het complex in de jaren zestig en zeventig en tachtig nog enkele malen verbouwd en uitgebreid, waarbij onder andere Stevens weer als architect optrad. In de loop der tijd veranderde de bestemming van klooster in die van rusthuis van de Zusters Augustinessen. Sinds de congregatie om financieel-economische redenen besloot om in 2014 de laatste bewoonsters uit Mariënheuvel te verhuizen, wordt gezocht naar een nieuwe bestemming van het complex. Het oude landhuis is een rijksmonument.

De kapel, het moederhuis en noviciaat werden ondergebracht in een viertal haaks op elkaar gesitueerde, onderling door gangen met elkaar verbonden volumes met een rechthoekig grondvlak aan de oostzijde van het landhuis. De kapel werd met zijn lengteas in het verlengde geplaatst van de rechter zijvleugel van het landhuis, waarmee het via een gang op de begane grond en verdieping in verbinding staat. Via een hal, die door een andere, hierop haaks geplaatste gang toegang geeft tot het moederhuis, bereikt men het schip. De deur in de zuidgevel van de hal fungeerde zowel als entree tot de kapel als entree tot het moederhuis en noviciaat. Waar beide gangen elkaar in de hal ontmoeten ligt een achtkantige traptoren met in de nok de kloosterklok. Op de verdieping van de hal bestond ruimte voor een ziekenkamer met vier bedden, een slaap-cel, toilet en bergruimte. Van dit alles reikt het schip, de eigenlijke kapel, het hoogst; de nok van de hal is iets lager, het tussenstuk met de gangen is nog iets lager.

Het schip werd, op het voorstuk met het balkon voor het zangkoor na, zonder kolommen uitgevoerd. Hierdoor hebben we te maken met een zogeheten zaalkerk. Het priesterkoor ligt enigszins verhoogd en wordt beëindigd door een driekantige, verhoogde apsis. Haaks op het priesterkoor ligt de sacristie. Een muur verbond oorspronkelijk sacristie en noviciaat. Onder het priesterkoor en de sacristie ligt een kelder, oorspronkelijk bedoeld voor berging van de paramenten (liturgische gewaden, kleden e.d.). Omdat de kapel op een flauw aflopend terrein ligt konden in de zuidgevel kleine ramen worden gemaakt die de kelder van daglicht voorzien.

De gevels van kapel, hal, gangen en sacristie zijn opgetrokken in gemêleerd roodachtig metselwerk. Beide zijgevels van de kapel bestaan uit vijf traveeën en hebben elk vier steunberen. In beide zijgevels is in vier traveeën een smal, hoog glas-in-lood raam aangebracht. Daarnaast zijn verschillende andere raamtypen toegepast: bijvoorbeeld in de overblijvende traveeën van het kerkship (naast de hal) een rond raam, in de zuidgevel van de hal een drietal zogeheten zesruiters die de ziekenzaal aanlichten, in het verbindingsstuk met het landhuis vierruiters, elk rondom geornamenteerd met vier blokjes natuursteen.

De zadeldaken van kapel, hal en sacristie zijn gedekt met grijze pannen, het tentdakje van de traptoren met zinken platen. De klok van de traptoren hangt in een stalen raamwerk. Het dak van de kapel heeft op de uiteinden twee gemetselde accenten, waarvan één met een stalen kruis. Het verbindingsstuk heeft een plat dak. Tegen de traptoren is een natuurstenen beeld geplaatst van de kerkvader Augustinus, de naamgever van de congregatie.

De hal wordt geleed door drie natuurstenen zuilen. De binnenwanden van de kapel zijn uitgevoerd in schoon metselwerk, de open dakstoel laat de bruin gebeitste houten spanten zichtbaar. De hoofdspanten rusten op kraagstenen; bij het priesterkoor op twee gemetselde met de muren verbonden kolommen ter weerszijden. Het balkon van het zangkoor wordt gedragen door vier Toscaans-Dorische zuilen, tegen de wand van de koorzolder is een orgel geplaatst. Aan beide zijden van het middenpad werden banken voor in totaal 140 bezoekers geplaatst.

Het interieur is op verschillende plaatsen geornamenteerd. Vooral de drie gebrandschilderde glas-in-loodramen uit de bouwtijd vallen op, met voorstellingen van de H. Agnes, de H. Franciscus en de H. Franciscus en de H. Theresia van Alvila, die respectievelijk de kloosterlijke geloften van kuisheid, soberheid en gehoorzaamheid personifiëren. De glas-in-loodramen van de kerkruijnte hebben een recentere invulling. In de vensters van het priesterkoor aan weerszijden van de crucifix is een getinte glas-in-loodvulling aangebracht. Links van het priesterkoor bevindt zich een beeld van de Heilige Maria met Christuskind, rechts een beeld van de Heilige Jozef met een model van Mariënheuvel aan zijn voeten. Verder werd de binnenruimte aangekleed met luchters, kruiswegstaties, eikenhouten deuren en meubilair.

De architect

Bernardus J.J.M. Stevens (1897-1971) was veel in Haarlem, Heemstede en andere plaatsen in de omgeving actief. Vóór de Tweede Wereldoorlog werkte hij onder meer voor het bureau van Joseph Cuypers als opzichter van de bouw van de torens van de Katedrale Basiliek Sint Bavo aan de Leidsevaart (1927-1930). Zijn eigen bureau was eerst in Haarlem en vanaf 1963 in Heemstede gevestigd. In Heemstede was hij na de Tweede Wereldoorlog betrokken bij de invulling van verschillende grootschalige stedenbouwkundige uitbreidingsplannen. Ook was hij hier enige tijd voorzitter van de welstandscommissie. De architectuurstijl waarin hij werkte liep uiteen van traditionalistisch tot gematigd-modern en zakelijk.

Huidige toestand

De kapel bevindt zich in vrijwel oorspronkelijke staat met inbegrip van het interieur, inclusief het hang- en sluitwerk.

Waardering

De kapel is een kenmerkend en geslaagd voorbeeld van een in traditionalistische stijl opgetrokken religieus gebouw uit de wederopbouwperiode, getuigend van een hoge mate van architectonische verfijning en ambachtelijkheid.

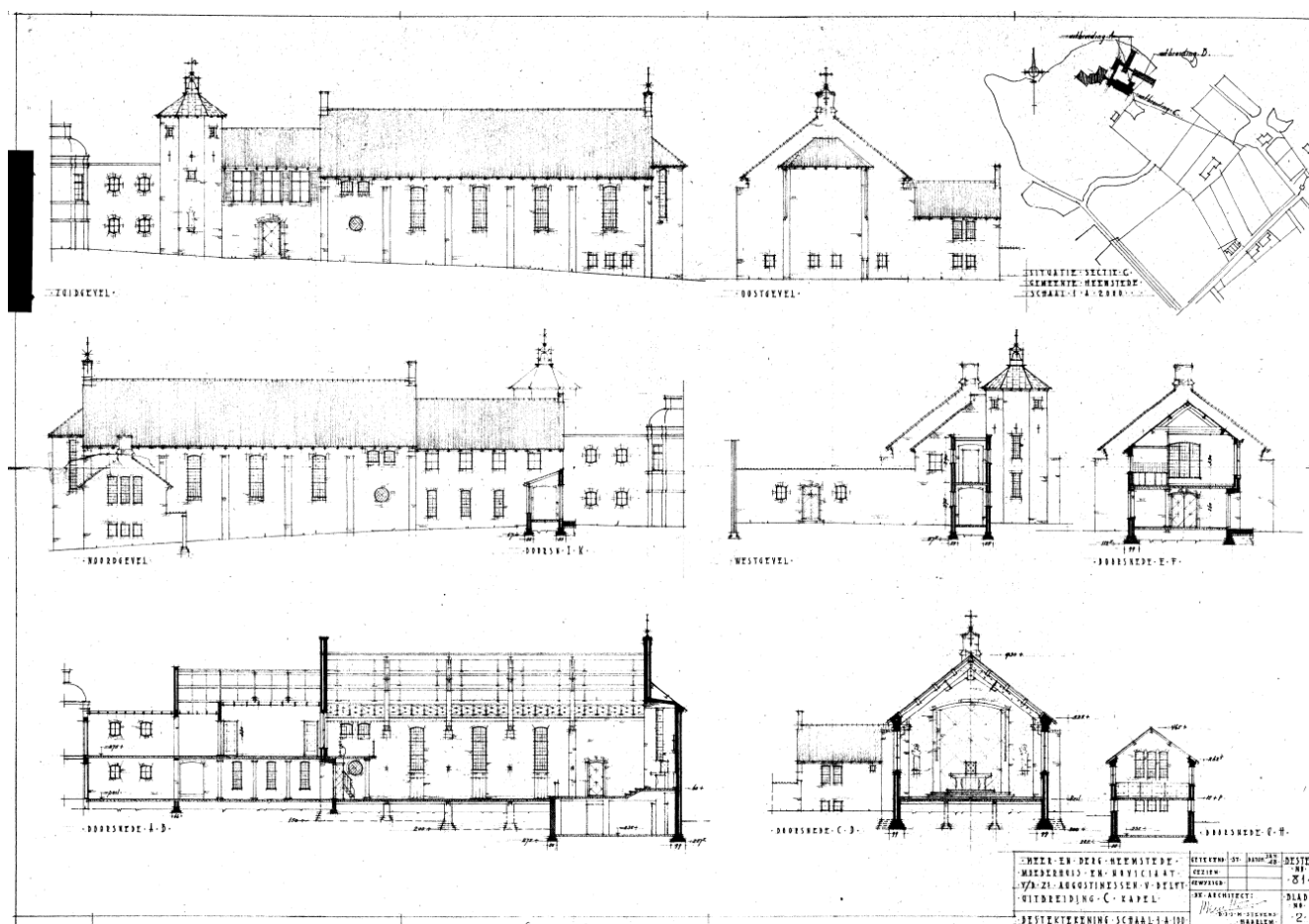
De oorspronkelijke staat waarin het exterieur en interieur zich bevinden is opmerkelijk voor een gebouw van deze ouderdom, hetgeen de kapel bijzondere cultuurhistorische waarde geeft.

Het gebouw is een fysieke getuigenis van de eerste bouwactiviteiten van de kloosterorde op Mariënheuvel en tegelijk een goed specimen van een lokaal in deze periode zeer actieve architect.

Vanwege de onzekere toekomst van Mariënheuvel verdient het aanbeveling om de kapel met voorrang aan te wijzen als gemeentelijk monument.

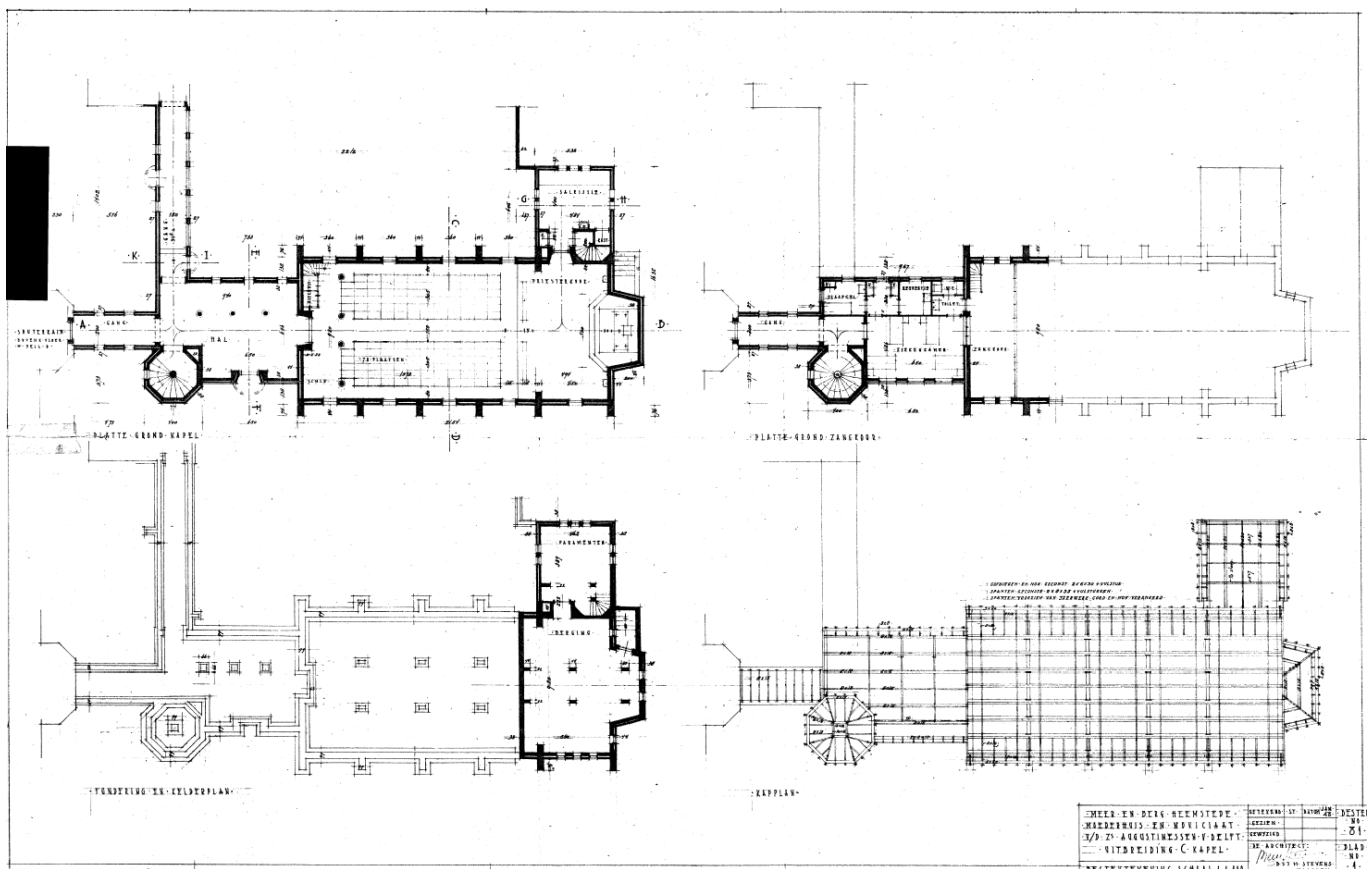
De kapel van Mariënhoevel, huidige toestand.

Bestektekening van de gevels en doorsneden, 1948.

Het interieur van de kapel, huidige toestand.

Bestektekening van de plattegrond en kapconstructie, 1948.

Wijkgebouw De Princehof met dienstwoning

Opdrachtgever: Gemeente Heemstede

Adres: Glipperweg 55-57

Bouwjaren: 1954-1955; verbouwingen: 1964 / 1990 / 1998

Architect: D. Plat (Openbare Werken Gemeente Heemstede)

Beschrijving

Omstreeks 1950 stond de oude buurtschap De Glip aan het begin van grote uitbreidingen met honderden nieuwe woningen en een aantal winkels. De verwachting was dat de wijk uiteindelijk misschien wel 4000 inwoners zou tellen. Wijkgebouw De Princehof moest een podium bieden voor de ontplooiing van allerlei culturele en sociale activiteiten in de wijk, bovendien moest het de opgroeiende jongeren een veilige haven bieden.

De Princehof kwam te liggen op een centraal punt aan het kruispunt Glipperweg-Prinsenlaan-Patrijzenlaan, met de entree pontificaal aan het kruispunt. Het hoofdvolume bevat een rechthoekige zaal met een podium en ruimte voor 154 stoelen. Een lager gebouwdeel aan de kant van de Glipperweg met een vergaderzaal, keuken en toiletten, sluit hierop aan. Deze annex kreeg een eigen ingang maar werd intern verbonden met de podiumzaal. Tegen de vergaderzaal aan lag een dienstwoning voor de beheerder. Zowel podiumzaal als annex zijn één bouwlaag hoog; beide worden afgesloten door een flauw hellend dak. De dienstwoning telt twee bouwlagen onder een flauwe kap en kende een gebruikelijke indeling met een woonkamer, keuken en drie slaapkamers.

Verschillende elementen wijzen erop dat het de bedoeling was de architectuur een waardige uitstraling te geven. De symmetrische gevel van het entreeportaal, dat lager en smaller is dan de podiumzaal, heeft een pui bestaande uit een kozijn met grote ramen en dubbele entreeduren onder een luifel, die wordt gedragen door twee maal drie dunne stalen kolommen. Op de gevel boven de luifel is de naam van het gebouw aangebracht in metalen letters. Het portaal wordt bekroond door een stalen balustrade met geprofileerde cirkel- en kruisvormen. De ramen van het entreeportaal betreffen zogeheten zesruiters. Ook de grote zaal wordt aan de kant van de Prinsenlaan aangelicht door dergelijke ramen. Boven deze ramen zijn gebogen gemetselde strekken aangebracht. Gevoegd bij de gootklossen en de eerder genoemde kenmerken heeft de architectuur al met al, zij het bescheiden, klassieke trekken.

Vermeldenswaard is de plaatsing van een tegeltableau in de entree-hall, met een voorstelling van De Glip en bollenvelden, gemaakt door Josje Smit. Dit werd aangeboden door de zogeheten Glipcommissie namens de bewoners van de buurt.

De entree van de vergaderruimte bestaat eveneens uit een deur met grote ramen aan weerszijden, hoewel in dit geval de pui-indeling niet symmetrisch is. Alle gevels zijn opgetrokken in schoon metselwerk.

De architect

Dick Plat (19? - Aerdenhout 2009) ontwierp in dienst van Openbare Werken in de jaren vijftig verschillende projecten. Per 1 juni 1959 vestigde hij zich als zelfstandig architect in Heemstede. Zijn ontwerpstyl veranderde in de jaren vijftig van een mengstijl (traditionalistische met modernistische elementen) in een puur modernistische aanpak. Buiten Heemstede ontwierp hij een sporthal aan het Californiëplein in Schalkwijk (1970). Verder zijn over zijn werk buiten Heemstede geen gegevens beschikbaar.

Verbouwingen en huidige toestand

In 1964 werd het annexe gebouwdeel aan de achterzijde verlengd, waarbij het aantal toiletten werd uitgebreid en de keuken vergroot. In 1990 verloor de beheerderswoning zijn functie als woonhuis en werd bij de dienstvoering van het complex betrokken. De keuken van het wijkgebouw verhuisde naar de keuken van de voormalige woning, die voor de rest de functie kreeg van opslag. De vergaderzaal van De Princehof werd barruimte. Het huis naast de voormalige dienstwoning onderging een verbouwing tot kinderdagverblijf, de tuin van de dienstwoning werd ingericht tot speelplaats. Intussen is de bestemming van de oude woning veranderd in praktijkruimte. Deze combinatie van functies, waar tal van sociaal-culturele activiteiten plaatsvinden, heeft het complex, dat in gebruik is bij CASCA, nu nog steeds.

De opzet van het oorspronkelijke wijkgebouw is ondanks de wijzigingen en aanpassingen echter nog goed herkenbaar. Aan de buitenzijde is niet veel veranderd aan de architectuur. Storend is wel de afdekking van de ramen van het portaal aan de binnenkant, en ook de vernieuwde entree van het annexe deel met de forse luifel, evenals de kleurstelling van het complex, doet afbreuk aan de verfijnde, zorgvuldige architectuur. Helaas is de openbare ruimte bij de entree enigszins verwaarloosd en rommelig.

Waardering

Het wijkgebouw vertoont een voor de tijd van ontstaan typerende mix van eigentijdse elementen, zoals een ruime toepassing van glas en stalen onderdelen, en conventionele zaken als een symmetrische ordening, schuine kappen met een overstekende dakrand, zesruiters en ornamentiek.

De architectuur kenmerkt zich door goede, harmonieuze verhoudingen en een verfijnde uitwerking van details, wat het tot een opmerkelijk voorbeeld maakt van de ontwerpactiviteiten van Dick Plat namens Openbare Werken in deze periode.

Kenmerkend voor de tijd van ontstaan is de wens om met de oprichting van het gebouw het sociale en culturele leven in de wijk te bevorderen. Dit geeft het gebouw een belangrijke sociaalhistorische betekenis.

Ten slotte is het pand op te vatten als een verwijzing naar de stedenbouwkundige en demografische groei en hiermee gepaard gaande sociaal-culturele ontwikkeling van De Glip vanaf ongeveer 1950.

De Princehof, voor- en zijgevel van het zaalgedeelte, huidige toestand.

De Princehof, voor- en zijgevel van de vergaderzaal, keuken en dienstwoning, huidige toestand.

Woonhuis

Opdrachtgever: A.S. van Cleeff, Amsterdam

Adres: Burgemeester Van Doornkade 4

Bouwjaren: 1955-1956; verbouwing: 1994

Architect: B.O. van den Berg, Amsterdam; verbouwing: Baneke, Van der Hoeven architecten, Amsterdam

Beschrijving

De bungalow werd gebouwd aan de rand van de villawijk Het Grotstuk, waar hij vanwege zijn moderne uiterlijk een opvallende verschijning vormt. Opdrachtgever Arthur Simon van Cleeff was zakenman in de textielbranche en lid van de welstandscommissie in Heemstede. Zijn vrouw, Lily van Cleeff-Simon, was een nicht van de architect en kunstenares. Het echtpaar had twee kinderen.

De woning bestaat uit twee in elkaar geschoven rechthoekige bouwvolumes van verschillende hoogte. Centraal in de plattegrond ligt, in het lagere volume, de woonkamer. Hieraan grenzen een eetkamer, atelier (beide op het noorden gesitueerd), een werkkamer en een betegeld terras, dat overloopt in de tuin. De keuken bevindt zich tussen de eetkamer en de bijkeuken. De entree (aan de Van Doornkade) ligt op de scheiding tussen het lagere en hogere volume. Vanuit de hal bereikt men via een trap van vijf treden het hogere volume, waar zich twee kinderslaapkamers (van elkaar gescheiden door een schuifwand), een badkamer en de ouderslaapkamer bevinden. Vanuit de hal voert tevens een trap naar het souterrain met bergruimte en de garage. Tussen de woonkamer en de gang van het slaapgedeelte bestaat een grote zichtopening.

De architectuur vertoont een harmonieus, ingenieus spel van horizontale en verticale verspringingen en accenten, waarbij de verschillende bouwvolumes duidelijk ten opzichte van elkaar onderscheiden zijn. Het lagere volume ligt aan de straatzijde enigszins terug ten opzichte van het hogere gedeelte. Dit laatste steekt net uit boven de plint van het souterrain. De gevelpuien van de straatgevel wijken, inclusief de entree, enigszins terug. De royale dak-overstekken die hierdoor ontstaan bieden beschutting tegen de zon en de regen. De brede, met Noorse lestenen afgewerkte schoorsteen markeert de scheiding tussen het hogere en lagere bouwvolume. Dezelfde leien keren terug in de keermuur van de inrit van de garage en in de plint van de oost- en westgevel. Voor het overige zijn de gevels opgetrokken in bakstenen die oorspronkelijk lichtgrijs waren geleverd; de randen van de betonnen vloeren en daken waren wit. De raampuien van de kinderslaapkamers, keuken, bijkeuken, eetkamer en het atelier werden onder en boven afgezoomd met stroken afzeliahout. De scheidingen tussen de raamkozijnen van aangrenzende vertrekken zijn gemarkeerd door een verticaal (blauw) paneel. De opvallend brede voordeur was van gelakt houtfineer, maar is vervangen door een blauw exemplaar. Tegen de dakrand van de oostgevel (aan de Van Doornkade) zijn platte ramen geplaatst waar de badkamer ligt. De woonkamer, werkkamer en ouderslaapkamer aan de tuinzijde kregen grote glaspuien met boven en onder stroken afzeliahout.

Ook in het interieur is de hand van de architect nog duidelijk zichtbaar. De smalle gang met de slaapkamers heeft twee lichtkoepels, waardoor, ook dankzij de open verbinding met de woonkamer, deze gang toch een lichte en ruimtelijke indruk maakt. In het terras was oorspronkelijk een bloemenbak aangebracht die zich tot in de woonkamer uitstrekte; deze is niet meer aanwezig, wel is de contour ervan in de vloer nog zichtbaar. De schoorsteenmantel is net als sommige geveldelen bekleed met Noorse leien. Ook de diverse door de architect ontworpen wandkasten in de woon-, eet-, werkkamer en het atelier bestaan nog, evenals de strokenvloer van de woonkamer. De Solenhofer vloertegels in de hal en keuken zijn verwijderd.

De architect

Bart Olaf van den Berg (1919-2009) genoot zijn opleiding aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs in Amsterdam en de Academie voor Bouwkunst in Amsterdam. Nadat hij zich in 1941 vestigde als interieurontwerper was hij vanaf 1954 in Amsterdam werkzaam als zelfstandig architect. Veel van zijn projecten kwamen in deze stad tot stand. Woningen maken een groot deel van zijn oeuvre uit, waarbij hij in een bij uitstek modernistische stijl te werk ging.

Verbouwing en huidige toestand

Bij de verbouwing in 1994 werd de woning aan de achterzijde uitgebreid en de tuin opnieuw ingericht. In het verlengde van het atelier werd een grote slaapkamer met badkamer gebouwd. Dit volume is hoger en breder opgetrokken dan het volume waar het tegenaan ligt en uitgevoerd in houtskeletbouw. Het dak van de badkamer kreeg lichtkoepels en ook in het dak van de verbinding van het huis met de tuinberging werden deze aangebracht. De noordgevel van de uitbreiding werd verspringend langs de bestaande gevel doorgetrokken. Alles bij elkaar heeft de uitbreiding geen afbreuk gedaan aan Van den Bergs ontwerp. De hoofdzaken van de oorspronkelijke architectuur zijn nog aanwezig en goed herkenbaar.

Waardering

De woning getuigt van voor de tijd van ontstaan typerende toepassing van modernistische ontwerpideeën, zoals in elkaar geschoven bouwvolumes, een vrije, open plattegrond, splitlevel opbouw met drive-in garage, de afwisseling van horizontale en verticale bouwdelen en accenten, strakke lijnen, een wit met lichtgrijze kleurstelling en oriëntering van de woonruimte op de tuin.

Typologisch kan het woonhuis worden aangemerkt als een voor die tijd kenmerkende bungalow, waarbij de meeste vertrekken (grotendeels) gelijkvloers zijn geprojecteerd.

Evenzeer typerend voor de tijd van ontstaan is de toepassing van zowel conventionele (metselwerk, natuursteen) als eigentijdse materialen.

De integratie van door de architect zelf ontworpen meubilair en elementen van de afwerking en inrichting van het interieur is zowel karakteristiek voor Van den Bergs werkwijze als typerend voor de tijd van ontstaan.

Woonhuis voor A.S. van Cleeff, huidige toestand.

Woonhuis voor A.S. van Cleeff, huidige toestand.

Openbare kleuterschool “Klimop” / nu GSV zaalsportcentrum

Opdrachtgever: Gemeente Heemstede

Adres: Franz Schubertlaan 37

Bouwjaren: 1956-1957; verbouwingen: 1972 / 1985 / 1993 / 1999

Architect: P. Koster, Heemstede; verbouwingen: GTB Heemstede (1985) / J. van Brugge, Haarlem (1993) / P. Smeenk, Haarlem (1999)

Beschrijving

De “Klimop”, een zogeheten tweeklassige kleuterschool, werd geprojecteerd op een rechthoekig kavel, op een rustige plek tussen en tegenover percelen met middenstandswoningen. Vlakbij, aan de overzijde van de Heemsteedse Dreef, was de Openbare Lagere Dreefschool te vinden (nu Openbare Bibliotheek). De “Klimop” was feitelijk de eerste na de oorlog met gemeentelijke gelden gebouwde school in Heemstede, waartoe in 1955 door de gemeenteraad was besloten. Tot dan toe zaten de kleuters in de Dreefschool. Met name onderwijswethouder H. Disselkoen moet er veel aan hebben gedaan om deze openbare kleuterschool te verwezenlijken. Ter zijner nagedachtenis (hij stierf in 1956) werd in de hal een plaqueette geplaatst.

De twee klassen (of ‘werklokalen’, zoals ze genoemd werden) lagen naast elkaar aan een gemeenschappelijke gang in een langgerekt gebouwdeel aan de noordkant van het terrein; de lokalen op het zuiden, de gang op het noorden. Daarnaast waren in deze vleugel de toiletten, kleutergarderobes en dienstruimten ondergebracht. In de noordgevel lag de hoofdingang van de school, te bereiken via een pad; vóór het ingangsportaal was een pergola geplaatst. Via een haaks op deze vleugel geplaatste corridor bereikten de kinderen een speellokaal met een achthoekig grondvlak. Aan deze corridor was de tweede entree van de school te vinden. De speelplaats, gesitueerd in de hoek tussen de vleugel met de werklokalen en het speellokaal, werd deels betegeld en deels aangelegd als gazon. In een strook aan de zijde van de straat konden de kleuters zich uitleven in kindertuintjes en een zandbak.

De lage, langgerekte zuid- en noordgevel van de hoofdvleugel werden ingevuld met gestandaardiseerde houten kozijnen met veel glas. De zuidzijde van deze vleugel is iets hoger gebouwd als de noordzijde, behoudens het gedeelte met de toiletten en dienstruimten. Dankzij de grotere hoogte aan de zuidkant ontvangen de klaslokalen optimaal daglicht. Een flauw hellend schilddak vormt de afdekking van het geheel. Ook het achtkantige speellokaal beschikt over royale raamkozijnen (behalve aan de noordwestzijde) en een flauw hellend tentdak, met stalen spanten. Voor het overige bestaan de gevels uit schoon metselwerk.

Bij de hoofdingang werd een ‘draadplastiek’ van de Haarlems kunstenaar J. Grunstra geplaatst. Het meubilair van de school, inclusief het kleutormeubilair, werd eveneens door Koster ontworpen. De vloeren werden afgewerkt met marmoleum. Het plafond van het speellokaal was oorspronkelijk blauw geverfd, de gordijnen waren geel. Het opvallend ruime interieur werd opgemerkt door een journalist van het Haarlems Dagblad (16 mei 1957): ‘De hele school kenmerkt zich door een schier weldadige ruimte, die voor de noodzakelijke bewegingsvrijheid bij dit onderwijs zulk een grote vereiste is.’

Aan het speellokaal werd in 1972 een derde ‘werklokaal’ met een rechthoekig grondvlak en flauw hellende kap toegevoegd, naar een ontwerp van Koster. Dit nieuwe lokaal werd met een korte verbindingsgang op de achthoek aangesloten. In 1985 werd dit lokaal op zijn beurt uitgebreid, ditmaal door het Gemeentelijk Technisch bedrijf van Heemstede.

De architect

De Heemsteedse architect Piet Koster leverde in zijn woonplaats een belangrijke bijdrage aan de naoorlogse architectuur met tal van villa's, woonhuizen, scholen en andere gebouwen. Hij werkte doorgaans in een gematigd-moderne bouwstijl. Een totaaloverzicht van zijn oeuvre ontbreekt.

Verbouwingen en huidige toestand

In 1993 kreeg het schoolgebouw een nieuwe bestemming: sportcentrum van de Heemsteedse gymnastiekvereniging GSV. Hiertoe vonden vooral interne wijzigingen plaats; de twee 'werklokalen' bijvoorbeeld veranderden in één sportzaal. Verder werden de meeste ramen in de noordgevel dichtgemetseld. Zes jaar later vond aan de noordwest kant een uitbreiding met bergruimte plaats. De oorspronkelijke hoofdkenmerken van de architectuur zijn desondanks nog goed herkenbaar.

Waardering

De "Klimop" is een typerend voorbeeld van een tweeklassige kleuterschool uit de bouwperiode met een voor de tijd karakteristieke plattegrondindeling. De toepassing van grote, gestandaardiseerde raamkozijnen, de oriëntering van de klas- en speellokalen op de zon en de ligging van de speelplaats aan de zuidkant tegen de openbare weg aan zijn kenmerkend voor de ontstaanstijd. Het achthoekige speellokaal draagt bij aan de afwisselende opzet van de architectuur.

Geslaagd zijn ook de verdeling van de gebouwen over het beschikbare terrein en de goed gekozen, harmonieuze onderlinge verhoudingen van de verschillende onderdelen, die de architectuur een aangename aanblik geven en het geheel doen aansluiten bij de omringende huizen.

De gematigd-moderne architectuur is evenzeer kenmerkend voor de tijd van ontstaan als voor het oeuvre van de architect.

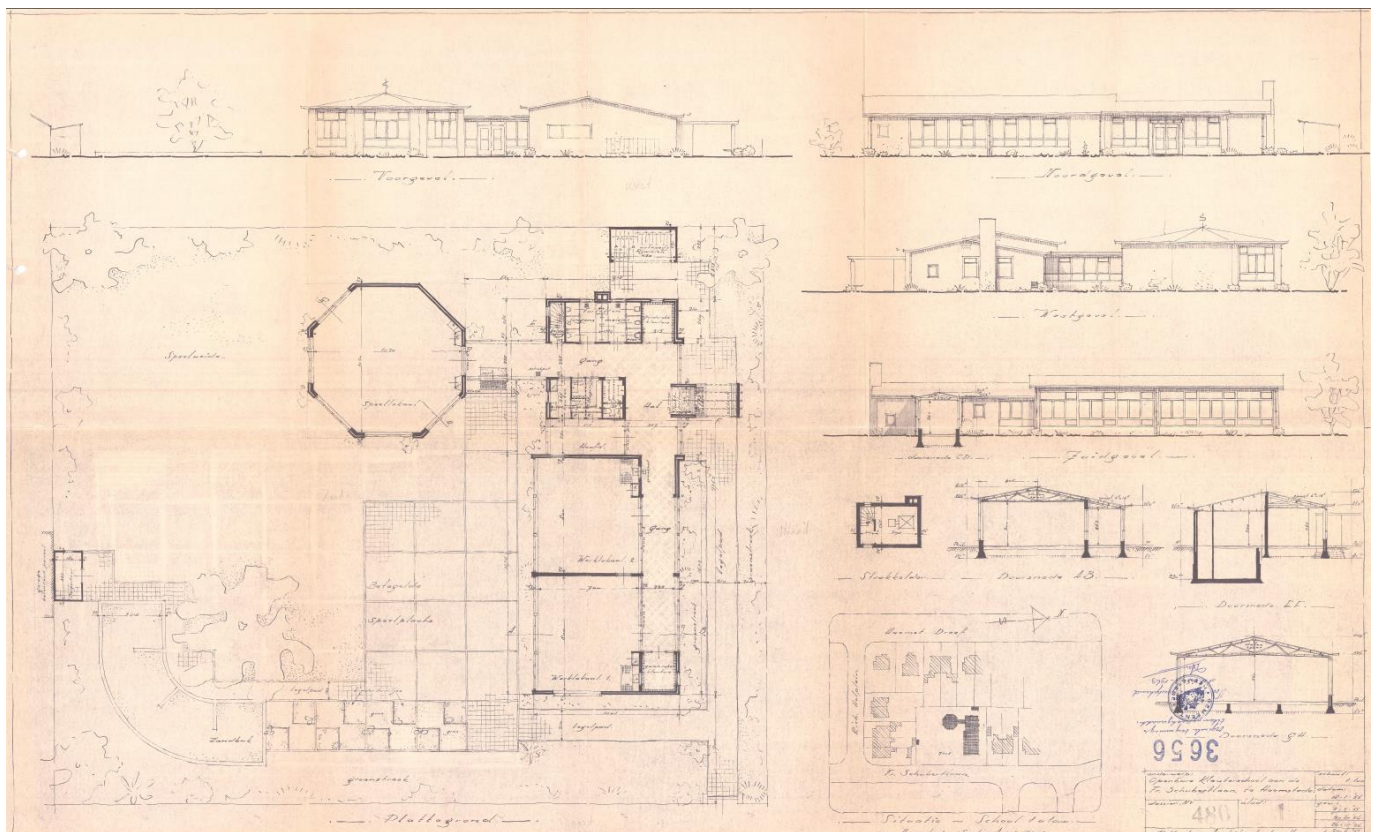
Ten slotte is het gebouw van belang vanwege de verwijzing naar de ontwikkeling van het (openbaar) kleuteronderwijs in Heemstede.

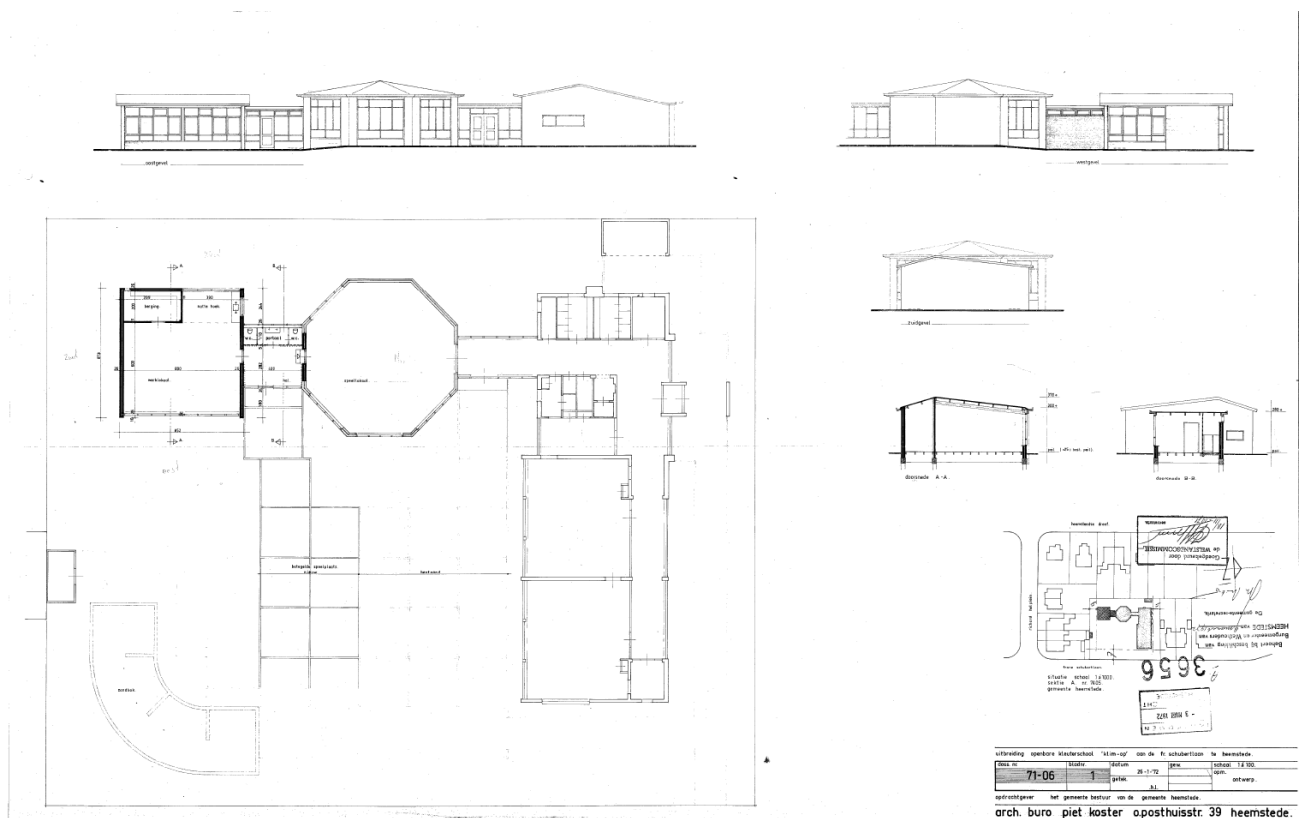
De “Klimop”, vleugel met de ‘werklokalen’, huidige toestand.

De “Klimop” kort na de opening in 1957.

De "Klimop", bestektekening met gevels, plattegronden en doorsneden, 1956.

De "Klimop", bestektekening van de uitbreiding/verbouwing in 1972.

Zeven eengezinswoningen

Opdrachtgever: Gemeente Heemstede

Adres: Molenwerfslaan 2-14

Bouwjaren: ca. 1956-1957

Architect: D. Plat (Openbare Werken Gemeente Heemstede)

Beschrijving

In het kader van de krotopruijing maakten 11 arbeiderswoningen die op deze plaats stonden plaats voor 7 gemeentelijke sociale huurhuizen. Deze zijn opgenomen in een langgerekt blok van twee bouwlagen onder een geknikt dak, een zogeheten vlinder-dak. De gevels zijn opgetrokken in een roodachtige klinker en ook de binnenmuren bestaan uit metselwerk. Voor de verdieping-vloeren zijn 'cusveller-vloeren' toegepast, een destijds gangbare systeembetonvloer. De voor- en achterpuien zijn ingevuld met gestandaardiseerde raam- en deurkozijnen met grote glasoppervlakken. Ieder kozijn heeft één dichte grijskleurige plaat identiek aan de borstweringen van de kozijnen. Beide kopgevels van het blok steken iets boven het dak uit, wat voor een levendig accent zorgt.

De plattegrond en gevelindeling van iedere woning is telkens gespiegeld ten opzichte van de aangrenzende woning. De plattegronden hebben een enigszins afwijkende indeling vergeleken met wat destijds in de sociale woningbouw gangbaar was. De begane grond is verdeeld in een woonkamer aan de straat en een keuken aan de achterkant. De keuken is relatief ruim (3,50 x 2,70 meter), waardoor ze is te gebruiken als eetkeuken. De woonkamer is betrekkelijk klein: 3,50 x 4,40 meter. Op de plaats waar in dergelijke woningen gewoonlijk de keuken ligt bevindt zich een bergkamer die toegankelijk is vanuit zowel de keuken als de tuin. Vermoedelijk om het gemis aan bergruimte vanwege het ontbreken van een zolder te compenseren. Zowel de woonkamer als de keuken beschikken over een ingebouwde kast, de woonkamer heeft bovendien een gemetselde schouw. Boven zijn vier slaapkamers te vinden, wat veel is voor de beschikbare oppervlakte. De badkamer ligt niet zoals gebruikelijk aan de gevel, maar tussen de twee grootste slaapkamers in. Drie slaapkamers werden standaard uitgerust met een zogenaamde 'Bruynzeel-syntic kledingkast'. De kamer aan de voorzijde beschikte over een ingebouwde kast.

De architect

Dick Plat (19? - Aerdenhout 2009) ontwierp in dienst van Openbare Werken in de jaren vijftig verschillende projecten. Per 1 juni 1959 vestigde hij zich als zelfstandig architect in Heemstede. Zijn ontwerpstyl veranderde in de jaren vijftig van een mengstijl (traditionalistische met modernistische elementen) in een puur modernistische aanpak. Buiten Heemstede ontwierp hij een sporthal aan het Californiëplein in Schalkwijk (1970). Verder zijn over zijn werk buiten Heemstede geen gegevens beschikbaar.

Huidige toestand

De huidige toestand van het woningenblok laat voor wat betreft het exterieur en de indeling van de plattegrond weinig majeure veranderingen zien vergeleken met de oorspronkelijke toestand. Binnen hebben uiteraard aanpassingen en veranderingen plaatsgevonden als het gaat om stoffering, meubilering en kleine verbouwingsingrepen.

Waardering

Voor de tijd van ontstaan typerende projectmatige sociale woningbouw en evenzeer typerende toepassing van zowel conventionele (metselwerk, dragende muren) als eigentijdse elementen (gestandaardiseerde puien, cusveller-vloeren, vlinder-dak).

Originele indeling van de compacte woningplattegrond (keuken achter de woonkamer, inpandige bergruimte, vier slaapkamers, badkamer in het hart van de verdieping).

Harmonieuze en binnen de uniforme architectuur aantrekkelijke detaillering en kleurstelling.

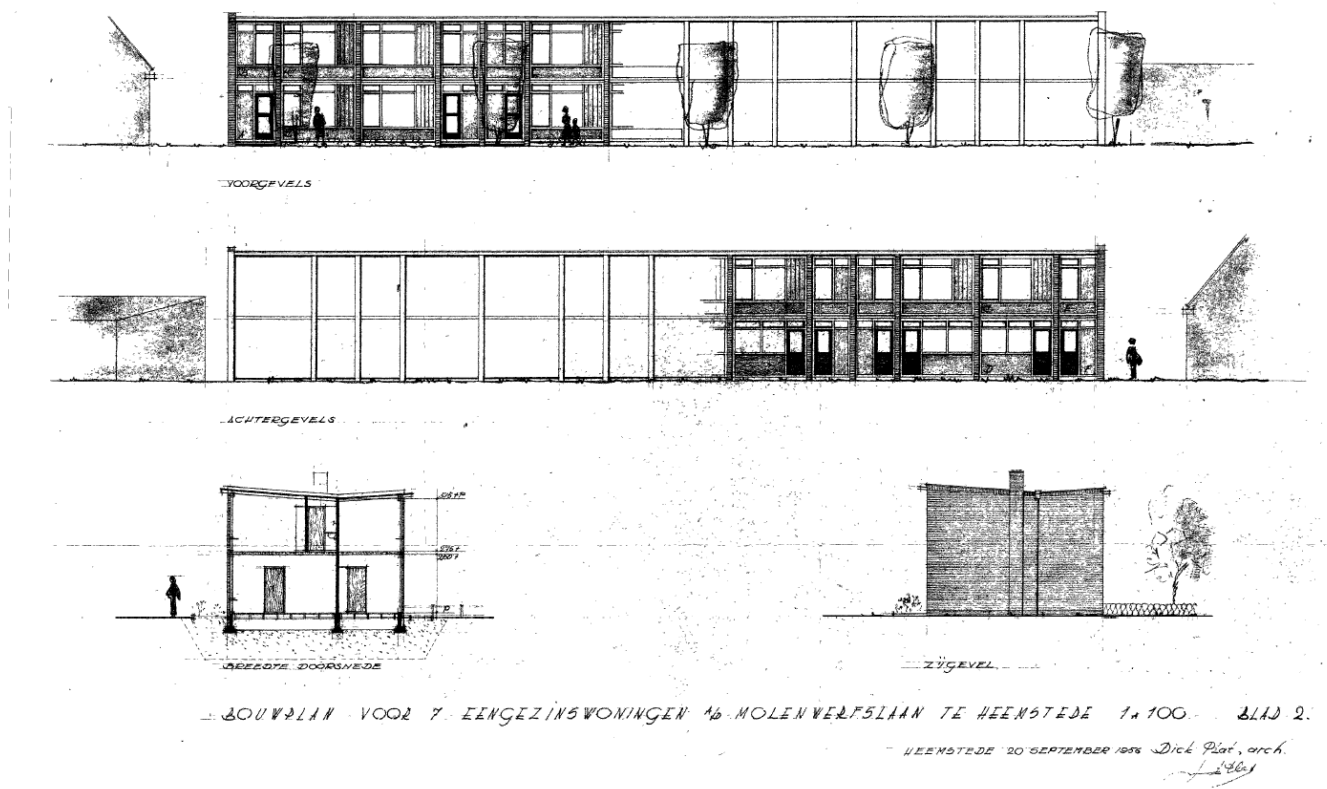
In de stedenbouwkundige context van de Molenwerfslaan en omgeving goed ingepast.

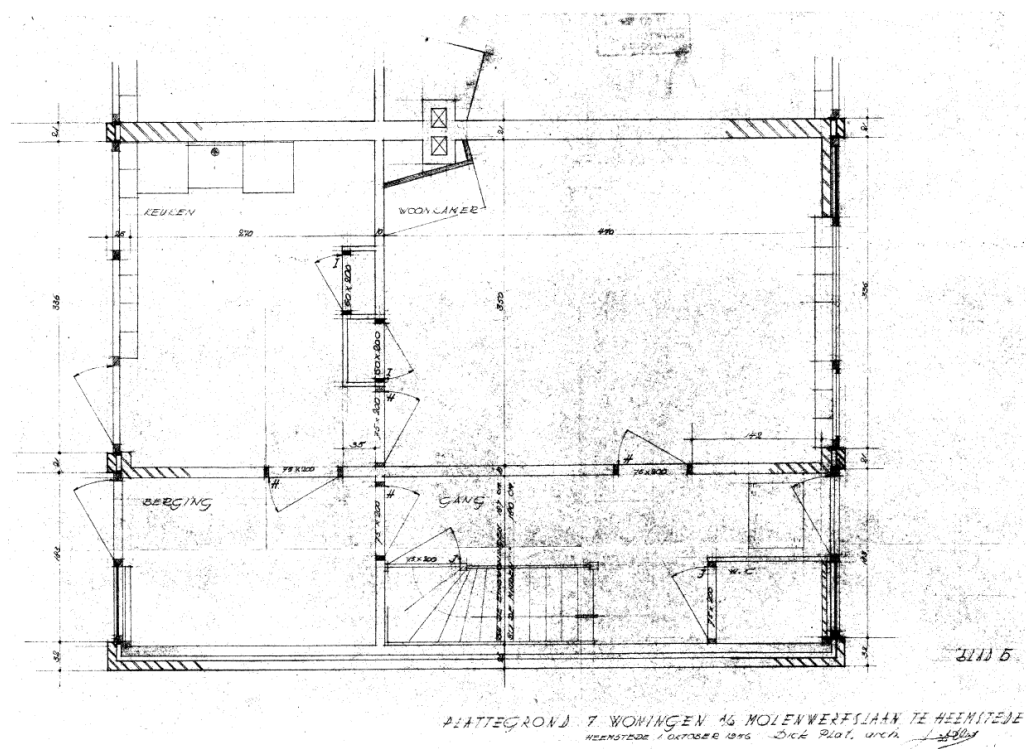
Eengezinswoningen aan de Molenwerfslaan, huidige toestand.

Eengezinswoningen aan de Molenwerfslaan, huidige toestand.

Eengezinswoningen aan de Molenwerfslaan, tekening voor-, achter- en zijgevel en doorsnede, 1955.

Plattegrond begane grond, 1955.

Post- en Telegraafkantoor / nu winkelruimte

Opdrachtgever: PTT, afdeling Centrale gebouwen

Adres: Binnenweg 160

Bouwjaren: 1958-1959

Architect: D. Greiner, Amsterdam

Beeldende kunsttoepassingen: Carel Kneulman, Jan Meyer, Mechtild Meyer

Tuinontwerp: Mien Ruys (niet meer aanwezig)

Beschrijving

De twee hoofdfuncties – verwerking van de brief- en pakketpost en dienstverlening aan het publiek – werden ondergebracht in twee rechthoekige, haaks op elkaar geplaatste bouwvolumes. Het voorste omvatte de publiekshal en de werkruimte van het baliepersoneel, die van elkaar werden gescheiden door een wand met loketten. Aan weerszijden van de hal en werkruimte lagen de personeels-, dienst- en verkeersruimtes. In het achterste bouwvolume waren de zaal voor de postbestellers, de laad- en losruimte voor de postauto's en de expeditie. Onder dit volume werd een schuilkelder met een commandopost van de Bescherming Burgerbevolking ingericht. Aan de achterzijde van het gebouw bevond zich een bergplaats voor de rijwielen en duwwagentjes van de postbodes.

De hoofdconstructie bestaat uit grote gewapend betonnen portalen. Hierdoor kon het interieur vrij blijven van kolommen. In de gevels werd de ruimte tussen de portalen ingevuld met lichtgeel metselwerk en donkerkleurige raam- en deurkozijnen van 'Afzelia Cameroun-hout'. Het brede, transparante middenstuk van de voorgevel wordt geflankeerd door twee dichte, naar voren stekende hoekdelen. De plint is van natuursteen. De houten raamkozijnen zijn geplaatst in een betonnen omkadering, die naar voren steekt en als een afzonderlijk vlak werkt. De publieksentree bevindt zich in het rechter naar voren stekende hoekdeel. De entree is voorzien van een trappartij en een over het gehele trapbordes uitkragende luifel. Bovenop de luifel werd in grote letters de bestemming aangegeven: 'POST'. De zijwanden van de entree zijn bekleed met natuurstenen platen. Als geheel heeft de façade een voornaam, representatief karakter.

De rechterzijgevel bevat een royale raampartij met een Frans balkon (kantine) en een groot raam in een uitstekende, houten omlijsting. In de rechterzijgevel van de bestellerszaal wijken de gemetselde vlakken terug, waardoor de betonkolommen voor een visuele geleiding zorgen. De expeditie, links aan de achterzijde van het gebouw, heeft een grote betonnen luifel met ronde uitsparingen.

Voor al in de grote raampartijen van de voorgevel kwamen de bijzondere esthetische eigenschappen van de houtsoort Afzelia Cameroun goed tot hun recht.

Interieur

In de hal van het voorste volume zijn de betonnen portalen volledig in het zicht gelaten. De liggers die het dak dragen hebben een gewelfde vorm, wat in combinatie met de lichtkoepels een bijzonder ruimtelijk schouwspel oplevert. De lichtkoepels, die vooral tot doel hadden de balies daaronder te verlichten, zijn uitgevoerd in perspex. In de bestellerszaal zorgde de langwerpige, gedeeltelijk verglaasde verhoging van het dak voor een opmerkelijke ruimtewerking.

De zijwanden van de publiekshal kregen een donkerkleurige grenenhouten betimmering, en ook het plafond werd afgewerkt met een donkere houtsoort, 'Red Wood'. Vóór in de hal, bij de ramen, konden de bezoekers hun post gereedmaken aan een drietal in meubelplaat uitgevoerde lessenaars. De lange balustrade onder de loketten kreeg een afwerking met blauw glasmosaïek. De vloer van de

hal werd belegd met grijze natuurstenen (kwartsiet) platen. De vloeren, wanden en plafonds van de bestellerszaal en aangrenzende ruimten kregen een eenvoudiger afwerking: de vloeren marmoleum, de wanden stucwerk of tegels. De wanden van de personeelskantine en keuken op de verdieping waren gedeeltelijk voorzien van een betimmering, glasmazaïek en muurschildering.

Ook de vestibule van de publieksentree kreeg veel aandacht van de architect. De wanden werden afgewerkt met blauw en grijsgeel glasmazaïek en zwart marmeren platen. De vloer bestond uit dezelfde natuurstenen platen als in de publiekshal, het plafond werd lichtblauw geverfd. De rechterwand werd verrijkt met een groot vierkant raam met kleurig, geappliqueerd glas (zie hieronder); de vensterbank bestaat uit een zwart marmeren plaat. Bezoekers betraden de publiekszaal via een donkerhouten draaideur.

De architect

Dick Greiner (1891-1964) was een veelzijdige, landelijk bekende architect die in zijn ontwerpen de belangrijkste architectuurstijlen, bouwmethoden en bouwtechnieken van zijn tijd combineerde: Amsterdamse School, functionalisme, traditionalisme, betonbouw, beeldende kunsttoepassingen. Hij ontwierp zelf ook meubels en glas-in-lood ontwerpen. Het meest bekend is hij geworden vanwege zijn bouwprojecten in het Amsterdamse Betondorp. In Haarlem ontwierp hij onder andere de Haarlemse Huishoud- en industrieschool in het Rozenprieel (1935).

Toegepaste kunst

In het kader van de toenmalige percentageregeling voor overheidsgebouwen werd het PTT-kantoor royaal voorzien van toegepaste kunst. Hoog aan de voorgevel, in het linker risaliet, kwam een sculptuur van Carel Kneulman. Het bronzen beeld, geplaatst op een granieten blok, meet tweeënhalve meter en weegt vierhonderd kilo. De grillige, organische vormen verwijzen naar 'het uitbotten in de lente, de wrede kracht waarmee het nieuwe leven baan breekt', aldus Kneulman in een toelichting. De omvangrijke muurschilderingen die Jan Meyer in de grote hal maakte, bevinden zich in de bovenste helft van de zijwanden. Ze kenmerken zich door een breed opgezet, abstract-expressionistisch weefsel van dooreen gevlochten banen verf waarin grijstinten afgewisseld door kleurige accenten overheersen. Ook in de kantine bevindt zich een muurschildering van Meyer. Het abstract-geometrische glasraam van Mechtild Meyer in de vestibule is gecomponeerd uit onregelmatige gevormde kleurige vlakken zoals in een mozaïek, en creëerde in de vestibule een bijzondere atmosfeer. Al deze kunstwerken zijn van een hoog artistiek niveau.

De tuinaanleg van Mien Ruys besloeg het voorterrein, de stroken aan weerszijden van het gebouw en de achtertuin. Het voorterrein kreeg een rechthoekige indeling met onder meer een gazon en een plantenborder. Het muurtje dat het terrein van het trottoir afgrenst is gemetseld uit een fraaie, donkerbruine Groninger steen. Alleen dit muurtje is overgebleven van Ruys' aanleg.

Huidige toestand

De hoofdvormen, -constructie en -materialen van het exterieur en het interieur zijn behouden gebleven; de kunstwerken zijn nog aanwezig, hoewel ze niet allemaal (goed) zichtbaar zijn. Vanwege de huidige winkelfunctie zijn de raamkozijnen van de voorgevel lichtkleurig geverfd en is de voorgevel behangen met reclame en commerciële decoratie. In de publiekshal werd de karakteristieke lokettenbalie begin jaren negentig al verwijderd. Ook de draaideur tussen vestibule en de hal bestaat niet meer. De betimmeringen, wandtegels, glasmazaïek en vloerplaten zijn of verwijderd of gaan verborgen achter de huidige aankleding. Wel zijn de oorspronkelijke wand- en vloertegels in het tappenhuis van het voorste gebouwdeel behouden. De sculptuur van Kneulman bevindt zich nog op zijn oorspronkelijke plek aan de voorgevel. Het glasraam van Mechtild Meyer in

de vestibule en de muurschilderingen van Jan Meyer in de grote hal gaan schuil achter de huidige afwerking, maar zijn ook nog aanwezig, evenals de wandschildering in de personeelskantine.

Waardering

Vanuit architectuurhistorisch oogpunt vormt het bouwwerk een zeer geslaagde uitwerking van moderne ontwerpprincipes, constructiemethoden en materialen, die zijn gecombineerd met enkele min of meer traditionele stijlmiddelen.

Aan de harmonieuze stedenbouwkundige situering draagt de representatieve, evenwichtig gecomponeerde voorgevel in belangrijke mate bij. Het gebouw is daardoor sterk beeldbepalend en heeft een hoge situationele waarde.

De symbiose van modernistische architectuur, ambachtelijke werkwijzen en monumentale toegepaste kunst kan model staan voor een belangrijke richting in de architectuur uit de jaren vijftig en zestig waarin gezocht werd naar een eigentijdse, op het modernisme geënte architectuur die het beste van de historische bouwkunst behield. De integratie van monumentale kunstwerken vormt een antwoord op een belangrijke eis van de PTT om de zakelijke architectuur te verrijken met een kunstzinnige dimensie en is tegelijkertijd kenmerkend voor de werkwijze van de architect.

Ten slotte vormt dit districtspostkantoor een fysieke getuigenis van de activiteiten van het postwezen in Heemstede in de onderhavige periode.

PTT-kantoor, huidige toestand.

De sculptuur in de voorgevel van Carel Kneulman, huidige toestand.

Publiekshal met balie (bekleed met mozaïek) en wandschildering van Jan Meyer, toestand ca. 1959.

De vestibule met het geappliqueerde raam van Mechtelt Meyer, toestand ca. 1959.

Haltegebouw (NS Station) Heemstede/Aerdenhout

Opdrachtgever: Nederlandse Spoorwegen

Adres: Zandvoortselaan 153

Bouwjaren: ca. 1958; 1997 (liften en verbouwing hal)

Architect: K.J. van der Gaast)Nederlandse Spoorwegen, Dienst van weg en werken, afd. Architectuur, Utrecht)

Beschrijving

Het NS-station is een zogeheten viaductstation, wat betekent dat de perrons bovenop een onderdoorgang voor het wegverkeer liggen. In feite was 'Haltegebouw Heemstede-Aedernhout' een van de eerste viaductstations van Nederland. De hal op de begane grond gaf oorspronkelijk toegang tot een 'plaatskaartenkantoor', dames- en heren toiletten, een wachtkamer en dienstruimten. Boven vond (en vindt) de reiziger aan weerszijden van het dubbelspoor perrons met perronwachtruimten en langgerekte windschermen met luifels.

Aan beide zijden van het spoor zijn de trappenhuizen en wachtruimten opgenomen in grote, rechthoekige, uitkragende bouwvolumes met een duidelijke architectonische signatuur. Beide volumes zijn grotendeels bekleed met bruin verglaasde steenstrippen (verticaal aangebracht), die worden onderbroken door een rastervormig patroon van wit verglaasde gresbuisjes. Een glazen pui over de volledige hoogte van het volume verlicht het trappenhuis. In de tegenover liggende bovenhoek van de gevel is een klok geplaatst. Naast de beide entrees staat een vrije, taps toelopende kolom met verticale profielen, die deel uitmaakt van de draagconstructie van het doosvormige volume. Een ander opvallend onderdeel vormden de muren van de onderbouw naast de entrees: deze waren afgewerkt met verschillend gevormde kwartsietplaten in ruw verband (cyclophenverband).

De perronwachtkamers hebben glazen puien en blauwe borstweringen, en maken een opmerkelijk lichte indruk. De windschermen van de perrons bestaan uit een constructie van gewapend beton en puien van glas en afzeliahout; de dragende betonnen balken van de windschermen zijn aan de buitenzijde van het viaduct zichtbaar gelaten. De hal, de vertrekken op de begane grond, de trappenhuizen en de perronwachtruimten werden afgewerkt met geglazuurde tegelstrippen. De hoofdconstructie van het station bestaat uit gewapend beton.

De architect

K.J. van der Gaast (1923-1993) ontwierp in dienst van de Nederlandse Spoorwegen een groot aantal stations. De bekendste zijn die van Eindhoven, Schiedam en Tilburg, die van een grotere schaal zijn (of waren) dan Heemstede-Aerdenhout. Van der Gaast werkte in een overwegend modernistische bouwstijl verrijkt met decoratieve elementen, en paste verschillende functionele noviteiten toe in zijn projecten. Station Heemstede-Aerdenhout is hiervan een treffend voorbeeld.

Verbouwingen en huidige toestand

De belangrijkste wijzigingen betreffen de sloop van de kwartsietgevels aan beide zijden van het station en de uitbreiding met winkelruimten op die plaats, verder de plaatsing van lichtschachten aan weerszijden van het station, de verbouwing van de hal en de verwijdering van de tegelstrippen in de meeste binnenruimten. Desondanks zijn enkele hoofdkenmerken van de architectuur nog aanwezig.

Waardering

Het NS-station Heemstede-Aerdenhout is een voorbeeld van een van de eerste viaductstations van Nederland.

Het ontwerp is van een hoge architectonische kwaliteit, die wordt bepaald door evenwichtige combinatie van uitgesproken functionalistische en min of meer traditionele en decoratieve elementen. Typerend voor de tijd van ontstaan zijn ook de constructie, materialen en kleurstelling.

Vanwege de - verhoogde - ligging aan een kruispunt van een belangrijke regionale verkeersader is het station een zeer beeldbepalend gebouw. Het vormt als het waren de 'poort' van Heemstede, c.q. Aerdenhout.

De verbouwingen hebben afbreuk aan gedaan aan enkele oorspronkelijke architectonische kwaliteiten, maar een aantal belangrijke hoofdzaken is nog aanwezig.

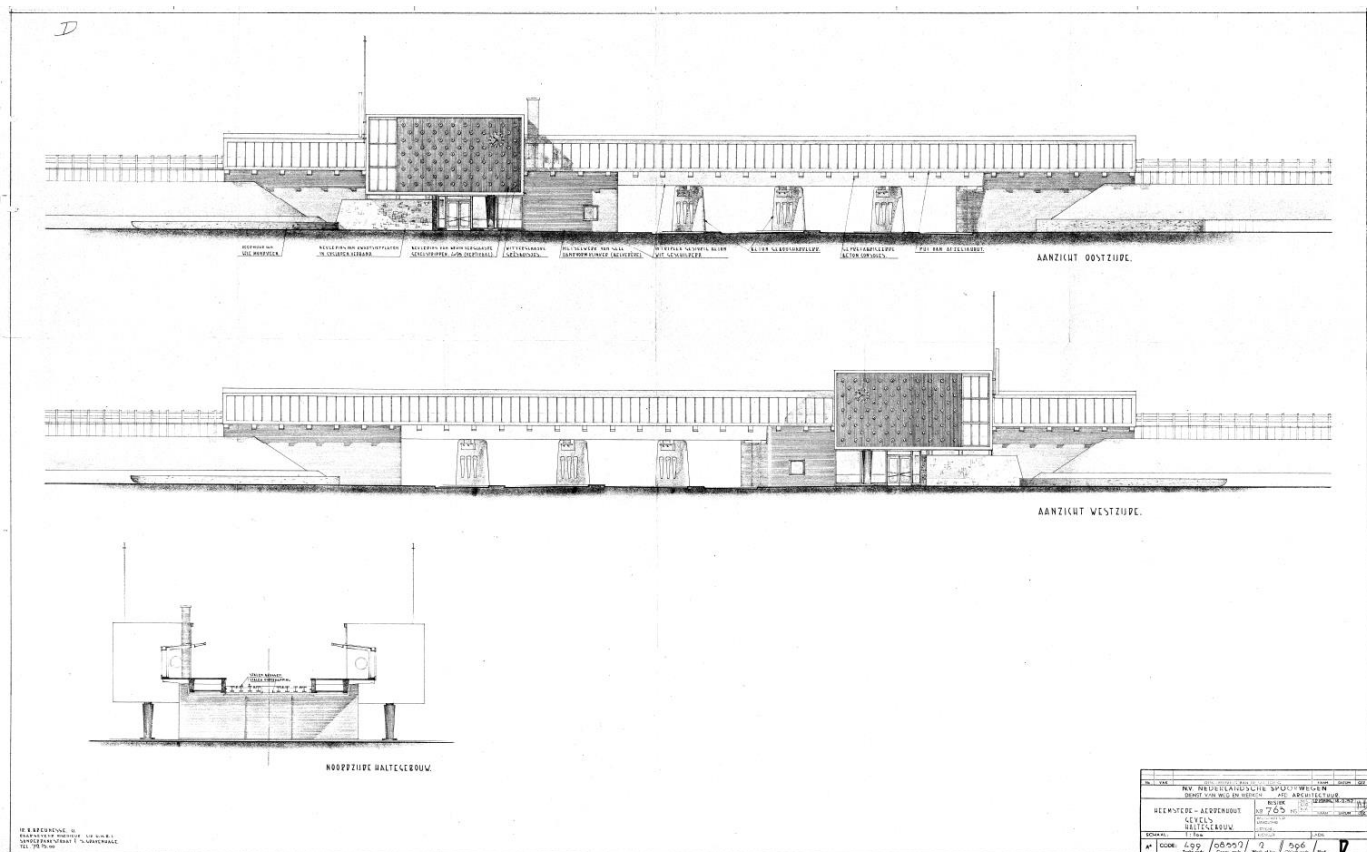
Het vormt een fysieke getuigenis van de ontwikkeling van het spoorverkeer in Heemstede en Aerdenhout in de naoorlogse periode.

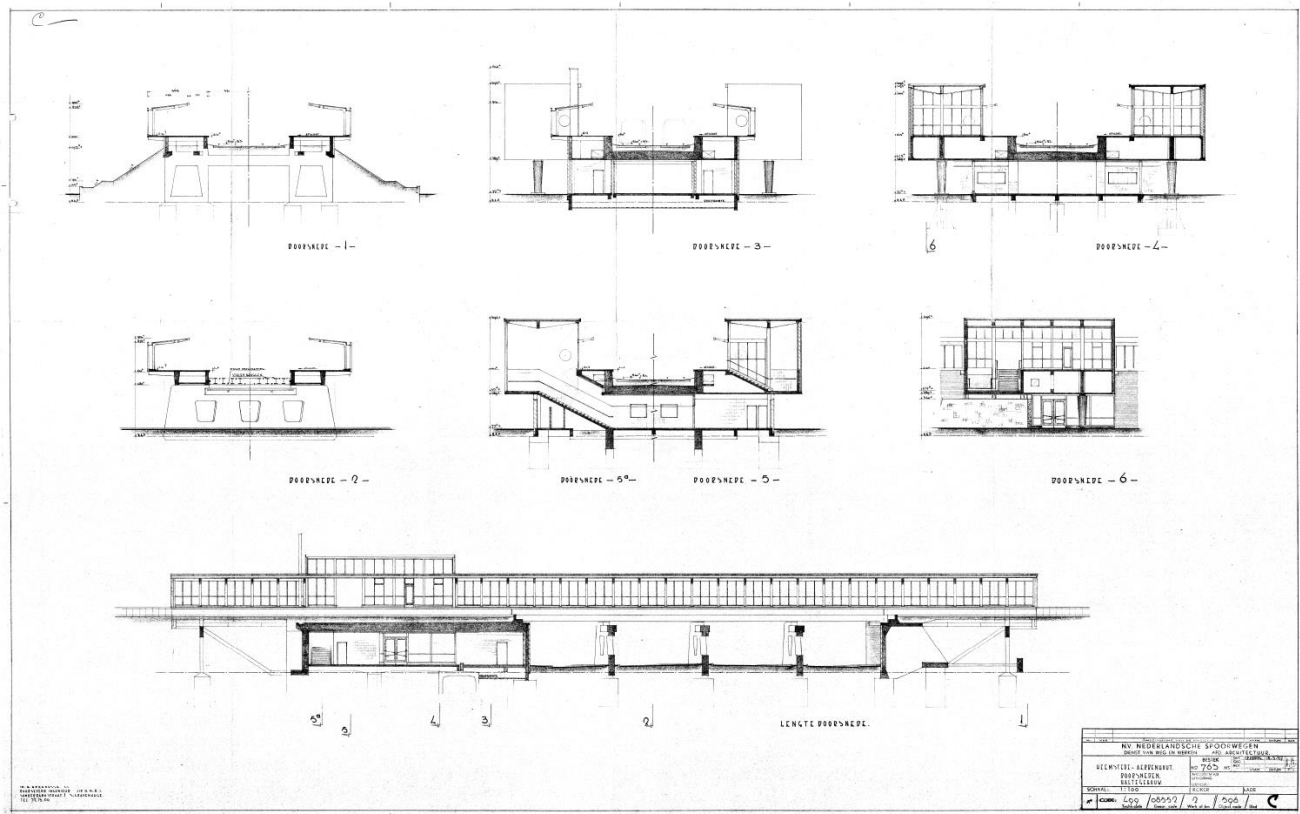
NS Station, oostgevel, huidige toestand.

NS Station, perrongebouw aan de westzijde, huidige toestand.

NS Station, bestektekening met gevels en doorsnede, 1958.

NS Station, bestektekening met doorsneden, 1958.

Dubbel “Fotolitho”-bedrijf met 2 bovenwoningen

Opdrachtgever: onbekend

Adres: Nijverheidsweg 17-19

Bouwjaren: ca. 1959-1960

Architect: N.H. Andriessen, Haarlem

Beschrijving

Het gebouw is gesplitst in twee bedrijfspanden met elk een bovenwoning en heeft een vrijwel vierkant grondvlak. Zowel aan de voor- als achterzijde wijkt de gevel van de woonverdieping enkele meters terug, waardoor ruimte ontstond om aan beide kanten terrassen aan te leggen. De terrassen aan de voorzijde liggen op het zuidoosten. De voordeur van beide woningen ligt aan dit terras; twee buitentrappen vormen de verbinding tussen de straat en het terras.

De eerste eigenaar/bewoner van het linker pand was ‘Giesberts’; het rechter was bestemd voor ‘Krubo’ (vermoedelijk is hier bedoeld het bedrijf Litho Krubo). Het is denkbaar dat zij de opdrachtgevers waren.

De voorgevel van het gebouw is symmetrisch voor zover het de gevel van de woonverdieping betreft. Dit stemt overeen met de plattegronden van de woningen, die ten opzichte van elkaar zijn gespiegeld. Ondanks de niet-symmetrische indeling van de begane grond overheerst in de voorgevel de symmetrie, wat vooral tot uitdrukking komt in de plaatsing van de trappen tegenover elkaar en de gezamenlijke schoorsteen op de middenas.

De bedrijfspanden bestaan elk uit één of twee grote werkruimten, een kantoortje en één of meerdere andere vertrekken. De hoofdentrees liggen in de voorgevel. De puien van beide panden wijken terug, waardoor een beschutte entree verkregen is. Het rechter pand heeft in de voorgevel een inpandige garage. Bij het linker pand ligt een garage in een annex volume tegen de zijgevel aan het eind van een oprit.

De twee woningen betreffen vierkamerappartementen. De woonkamer en keukens liggen aan de straat, de drie slaapkamers aan de achterzijde. Een opvallend detail in het interieur vormt de afgeronde hoek in het portaal van de appartementen. Het terras aan de achterzijde is toegankelijk vanuit alle slaapkamers.

De gevels zijn gemetseld in een blonde klinker, de binnenmuren bestaan uit lichte bouwstenen. Voor het overige bestaat de constructie uit staal, gewapend betonbalken, betonnen lateien en zogeheten ‘bemo’ elementvloeren, een soort betonnen systeemvloeren. De dakranden van de voor- en achtergevel werden afgewerkt met houten boeidelen. De buitenmuren worden afgedekt door betonnen afdekbanden. Er werden gestandaardiseerde houten raamkozijnen toegepast; de borstweringen van de raamkozijnen zijn van isothermglas. De stalen balustrades van de buitentrappen en terrassen zijn bevestigd met stalen trekstangen.

De architect

De Haarlemse architect Nico Andriessen (1923-1996) heeft een omvangrijk oeuvre achtergelaten variërend van sociale woningbouw en villa's tot scholen en bedrijfsgebouwen. Behalve in Haarlem en omgeving was hij actief in heel Nederland. Van 1966 tot 1970 was hij stadsarchitect van Haarlem. Hij werkte doorgaans aan het modernisme verwante architectuurstijl, waarin hij stevast zocht naar een menselijke schaal.

Verbouwingen en huidige toestand

De oorspronkelijke hoofdkenmerken van de architectuur zijn nog herkenbaar, ondanks de duidelijk zichtbare wijzigingen die het pand heeft ondergaan. Afgezien van de hoofdkenmerken zijn ook onderdelen als de raampuien van de rechter woning en de voordeuren van beide bedrijfspanden nog origineel.

Waardering

Typerend voor de tijd van ontstaan zijn de materialen en constructies (gewapend beton, systeembouw, stalen onderdelen, gestandaardiseerde puien), evenals de toepassing van ruime terrassen zowel aan de voor- als achterzijde van het pand en de strakke opbouw en lijnvoering van de architectuur.

De evenwichtige gevelcompositie van de vooruitstekende en terugwijkende geveldelen, de kernachtige diagonale lijnen van de buitentrappen die samenkomen in het verticale accent van de schoorsteen en de langgerekte horizontale banden van de lateien en boeidelen, vormen de belangrijkste stilistische eigenschappen van het project.

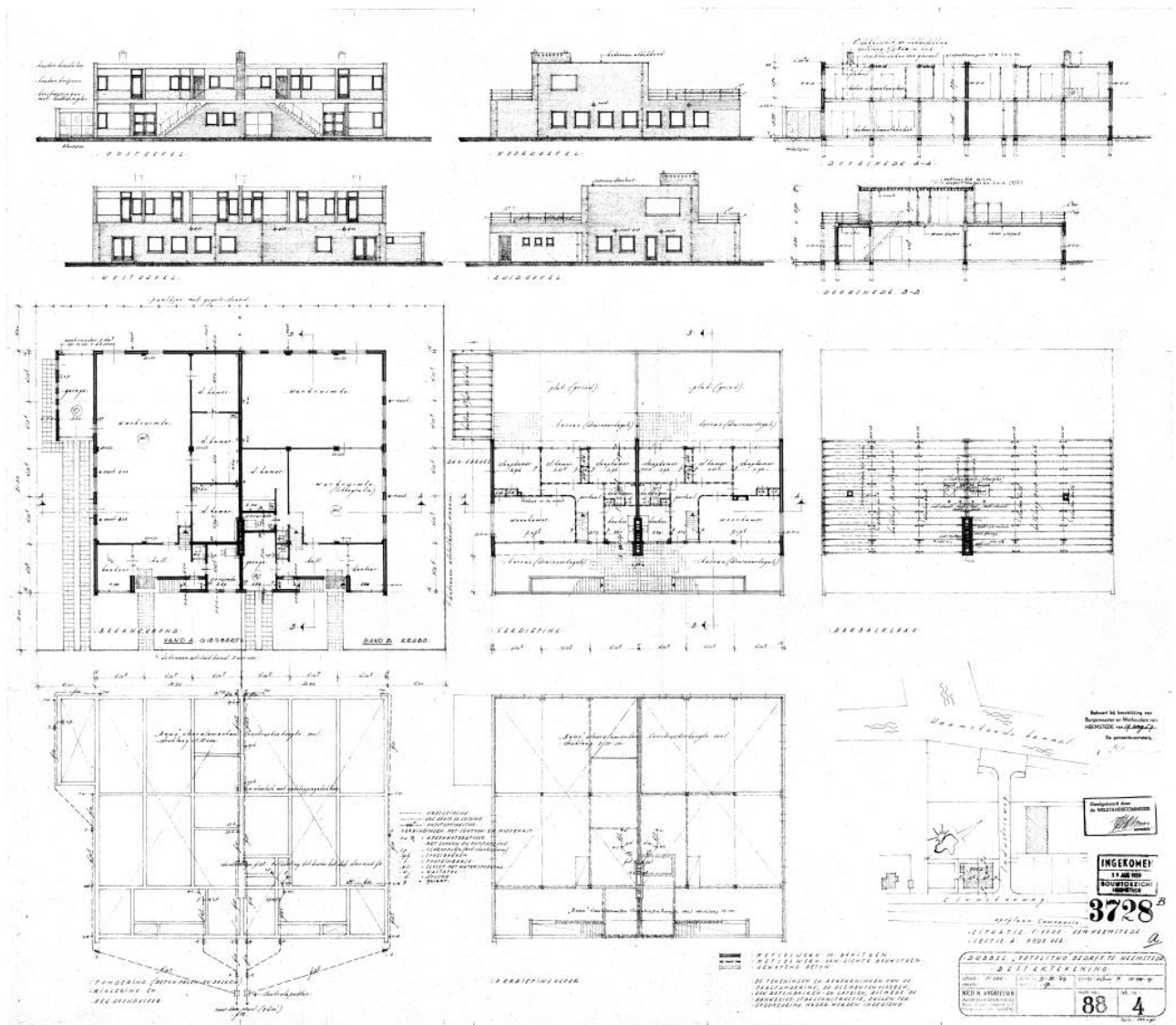
De wijze waarop de woningen via buitentrappen en terrassen worden ontsloten en door middel van deze ruime terrassen profiteren van de ligging aan de rand van Hageveld, is inventief en getuigt van gevoel voor ruimtelijke efficiëntie.

Dubbel Fotolithobedrijf met twee woningen, voorgevel, huidige toestand.

Dubbel Fotolithobedrijf met twee woningen, voor- en zijgevel, huidige toestand.

Dubbel Fotolitho bedrijf, bestektekening met gevels, doorsneden en plattegronden, 1959.

Flatgebouw Valkenburg

Opdrachtgever: onbekend

Adres: Valkenburgerplein 5-8

Bouwjaren: 1959-1960; renovatie: 1996

Architect: J. Brouwer, Aerdenhout; verbouwing: Architectenburo Piet Koster, Heemstede

Beschrijving

Het gebouw betreft een galerijflat van vier woonlagen op een onderbouw met bergingen. Iedere woonlaag herbergt vier ten opzichte van elkaar gespiegelde luxueuze vierkamerappartementen, die aan de achterzijde door galerijen worden ontsloten. Via een gemeenschappelijke entree aan de voorgevel bereikt men de schacht met trappenhuis en lift achter het gebouw. Aan de noordelijke eindgevel bevindt zich een noodtrappenhuis.

Alle flats beschikken over een woonkamer, drie slaapkamers, een keuken, natte cel en portaal. Een dwars geplaatste gang in het midden van de plattegrond geeft toegang tot alle ruimten, behalve de kleine slaapkamer aan de voorzijde, die te bereiken is via de woonkamer. Een andere slaapkamer aan de voorzijde is behalve via de gang ook toegankelijk door de woonkamer, waar het door schuifdeuren mee verbonden is; zo is dit vertrek eventueel als extra woonruimte te gebruiken. Vanuit de woonkamer en deze slaapkamer betreedt men een balkon. De plaatsing van de balkons verspringt om de verdieping, wat voortkomt uit de indeling van de plattegronden. De flats op de hoeken beschikken daarnaast over een 'terrasbalkon' in het verlengde van de galerij; dit balkon is breder en loopt om de hoek door en is toegankelijk vanuit een slaapkamer aan de achterzijde.

De constructie van het gebouw bestaat uit gewapend beton; aan de buitenkant is dit zichtbaar in de balkons, de vloerranden boven de onderbouw, de galerijen en de kolommen van de terrasbalkons. De onderbouw, eindgevels, binnenmuren en trap- en liftschaft zijn van schoon metselwerk. De woningen werden uitgevoerd met gestandaardiseerde puien met grote glasoppervlakken in houten kozijnen en borstweringen van gekleurd glas. De randen van de betonnen vloeren werden afgewerkt met 'glasal', een kunststof gevelplaat. De balkons kregen, evenals de galerijen, stalen balustrades; met uitzondering van de 'terrasbalkons' van de hoekflats, die betonnen balustrades hebben. De puien van het noodtrappenhuis hebben stalen kozijnen.

Boven de hoofdentree werd een enkele meters naar voren stekende pergola van hout en staal aangebracht. De trap- en liftschaft heeft een bekroning in de vorm van twee betonnen raamwerken.

Het flatgebouw ligt aan de noordwest zijde van het Valkenburgerplein, vanouds een rotonde. Net als het enkele jaren oudere, meer traditionele flatgebouw aan de zuidwest zijde en de O.L.V. Hemelvaartkerk in de zuidoost hoek van het plein, heeft Flatgebouw Valkenburg een tamelijk forse postuur, wat aan dit lokale verkeersknooppunt op zijn plaats is.

De architect heeft aan de gestandaardiseerde bouw en de typologie van de anonieme massabouw enkele elementen en accenten verleend, die de visuele aantrekkelijkheid van de architectuur verhogen, namelijk de verspringende verdeling van de balkons, de in de voorgevel zichtbare scheidingsmuren, de in een donkerrode klinker gemetselde onderbouw, de bekroning van de lift- / trappschaft, de terrasbalkons, de betonnen balustrades en de vrijstaande betonkolommen. Over de werking van de oorspronkelijke woningpuien met gekleurd glas en 'glasal' in vergelijking met de huidige toestand valt niets te zeggen.

De architect

Jan Brouwer (1916-1976), geboren in Oostzaan, vestigde zijn bureau in 1957 in een door hemzelf ontworpen bungalow in Aerdenhout, na daarvoor in Aalsmeer gewoond te hebben. Behalve in Heemstede en Aerdenhout was hij onder meer in Haarlem actief als architect. Zijn werk laat zich karakteriseren als modernistisch met oog voor beeldende en decoratieve elementen.

Verbouwingen en huidige toestand

De hoofdkenmerken van de oorspronkelijke architectuur zijn nog aanwezig, zowel wat betreft het exterieur als de plattegronden. Bij de gevelrenovatie in 1996 zijn onder meer de woningpuien aangepakt. De houten kozijnen werden vervangen en kregen gedeeltelijk een andere indeling; de borstweringen, vloerstroken en boeidelen werden voorzien van trespa-platen en de balkonhekken werden vervangen door nieuwe, iets hogere exemplaren. Opvallend is de zandgele kleur van de nieuwe vloerstroken, boeidelen en draaiende onderdelen, waar de borstweringen, balkonhekken en dergelijke wit zijn. Dit is naar het zich laat aanzien conform de oorspronkelijke kleurstelling. Verder werden aan de achterzijde de galerijbalustrades vervangen door glasschermen. De bovenste galerij wordt nu geheel beschermd door glazen schermen.

Waardering

Voor de tijd van ontstaan typerende toepassing van gestandaardiseerde bouw, constructies en materialen, en kenmerkende woningtypologie van galerijflatbouw, die in dit geval is aangewend voor luxueuze flatwoningen.

Voor de tijd van ontstaan kenmerkende modernistische ontwerpideeën, die zijn vertaald in een harmonieuze, uitgebalanceerde architectuur met min of meer traditionele onderdelen en accenten.

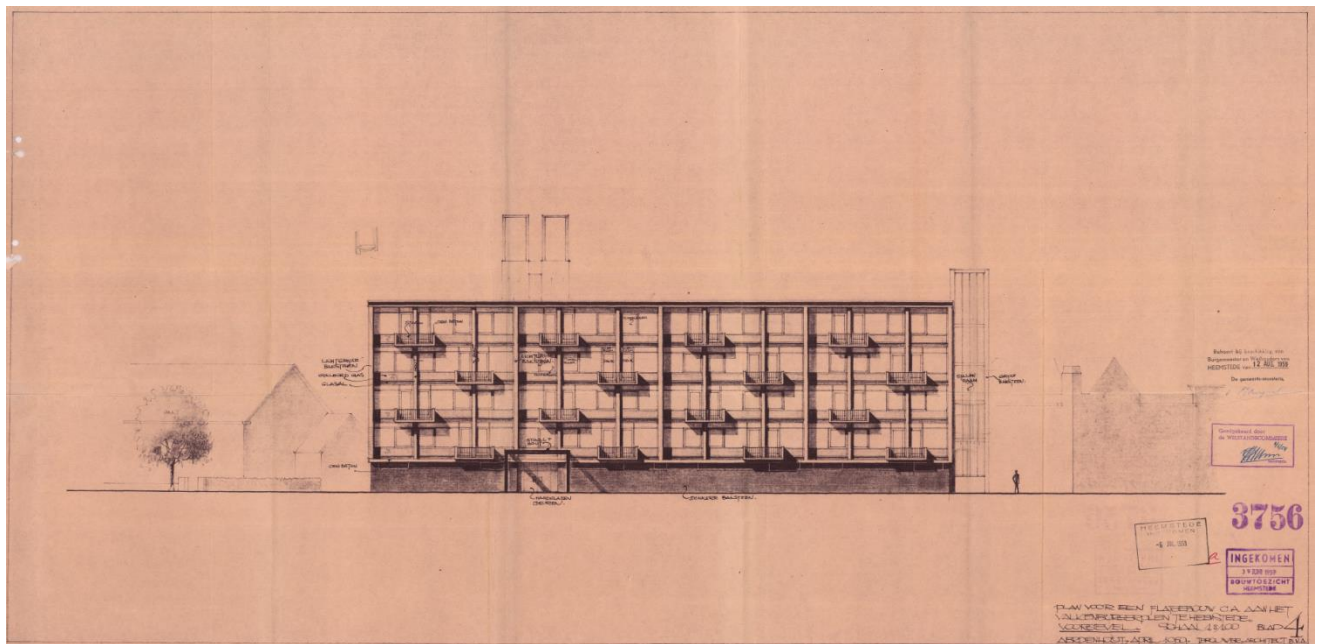
Beeldbepalende ligging; landmark aan lokaal verkeersknooppunt.

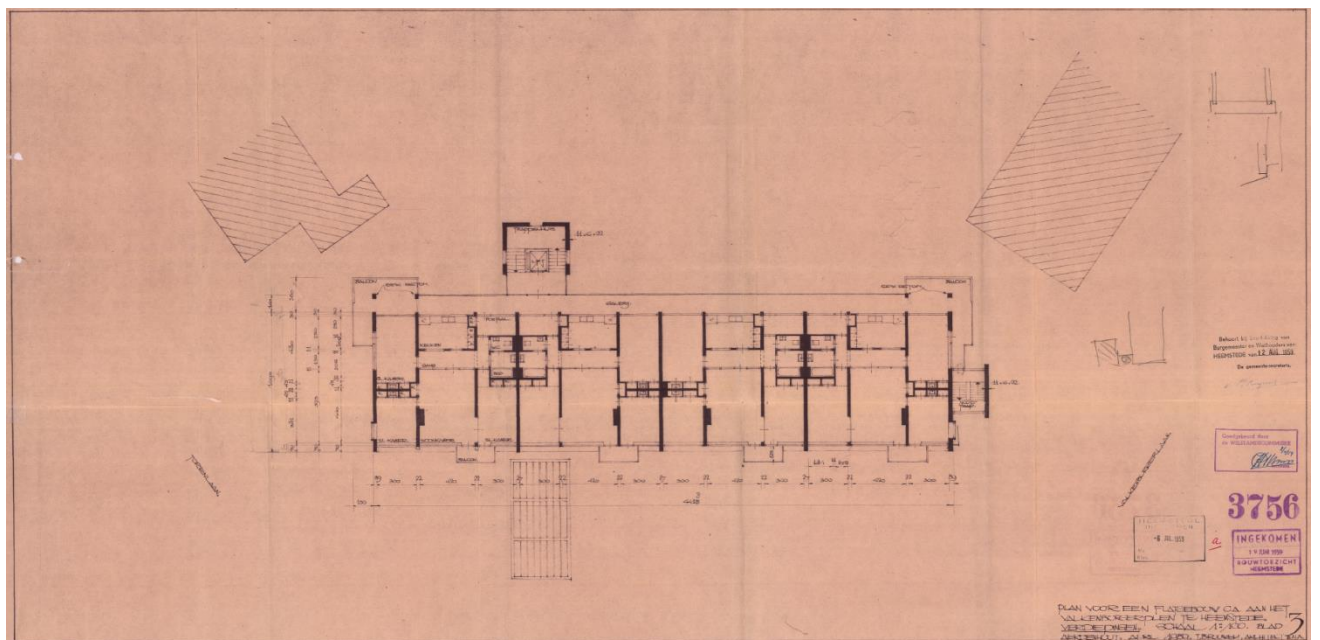
Flatgebouw Valkenburg, voorgevel, huidige toestand.

Flatgebouw Valkenburg, zijgevel met terrasbalkons, huidige toestand.

Flatgebouw Valkenburg, bestektekening voorgevel, 1959.

Flatgebouw Valkenburg, bestektekening verdieping-plattegrond, 1959.

Bungalow

Opdrachtgever: de heer en mevrouw S.C. van Lent, Heemstede

Adres: Van Merlenlaan 35

Bouwjaar: 1961; verbouwingen: 1972-1973 / 1995

Architect: C. Dam (Dam en Zaanen architecten, Zandvoort); verbouwing: Van Brussel en Hulst
Architectuur, Amsterdam

Beschrijving

De bungalow, gebouwd voor de Heemsteedse garagehouder Siep van Lent en zijn gezin, ligt op een glooiend terrein, hetgeen de architect ertoe heeft gebracht om de woning gelijkvloers te ontwerpen en de garage, bergruimte en cv installatie onder te brengen in een lager bouwvolume. De glooiende lijnen van het oude duin keren terug in de helling van de diverse lessenaarsdaken van de bungalow, waarvan de bouwhoogte naar achteren en naar opzij afloopt. Het huis is 4 meter op zijn hoogste punt, en 2,50 respectievelijk 2,10 meter op zijn laagste.

De entree bevindt zich aan een open voorruimte (terras) tussen een naar voren stekend bouwvolume met de slaapkamers en een smaller volume met de eethoek. De eethoek beslaat met de keuken een L-vormig grondvlak dat aansluit op de hal en de garderobe. Via de hal bereikt men de woonkamer, die grote glaspuien op het zuiden heeft, waar de woonkamer op zijn laagst is en met een uitstulping de tuin insteekt. Dankzij het hellende dak kent de woonkamer, die zeer licht is, een opvallende ruimtewerking.

Vanuit de hal is ook de slaapvleugel te bereiken, waarin oorspronkelijk vier slaapkamers, een badkamer en aparte doucheruimte aan een eigen gang lagen. Hier bevindt zich tevens de trap naar de benedenverdieping (met de garage). Zowel vanuit de woonkamer als vanuit de oorspronkelijke ouderslaapkamer was een terras te betreden in de hoek van woonkamer en slaapvleugel.

De constructie van de bungalow is traditioneel: gemetselde muren, houten balklagen en gordingen. Het metselwerk van de gevels is wit geverfd; de raam- en deurkozijnen waren donkerbruin, met uitzondering van de draaiende delen die wit werden geschilderd. De daken kregen een afdekking met rubberoïde. De voorruimte werd bestraat met zogeheten 'Quenastkeien'. De twee schoorstenen staken op opvallende wijze boven het huis uit (één ervan is verwijderd). Er werden verschillende typen ramen en tuindeuren toegepast, van platte ramen (noordgevel) tot glaspuien (zuidgevel) en dubbel openslaande deuren met luiken ter weerszijden (zuidgevel slaapvleugel).

De architect

De in Velsen geboren Cees Dam (1931) geldt sinds de jaren tachtig als een van de bekendste architecten van Nederland, wat vooral te danken is aan zijn medewerking aan het ontwerp voor het Amsterdamse Stadhuis/Muziektheater. Toen hij de bungalow voor de familie Van Lent op papier zette was hij nog niet afgestudeerd aan de Academie voor Bouwkunst in Amsterdam. In 1964 vestigde hij zijn eigen architectenbureau in Heemstede, dat hij vier jaar later verhuisde naar Amsterdam. In zijn werk verbindt hij vaak modernistische ideeën met meer traditionele, uitheemse of plastische elementen.

Verbouwingen en huidige toestand

In 1973 werd naar een ontwerp van Dam een volume toegevoegd met een overdekt zwembad ('Banana pool') aansluitend op de zuidwestelijke hoek van het huis. De aanbouw werd uitgevoerd in

de stijl van het bestaande huis met een flauw hellende, geknikte schuine kap. Het zwembad was zowel vanuit de grote slaapkamer als via het terras toegankelijk. Bij een verbouwing door de huidige bewoners in 1995, ditmaal naar ontwerp van het bureau Van Brussel en Hulst, werd het zwembad gewijzigd in een grote slaapkamer met eigen badkamer en toilet. De keuken en eethoek werden heringericht tot werkkamer, de nieuwe keuken kwam in de vroegere ouderslaapkamer.

De raamkozijnen zijn vervangen, maar in het interieur is op sommige plaatsen het originele tegelwerk nog aanwezig. Oorspronkelijk bezat de woonkamer een door Dam ontworpen kastenwand inclusief een doorgeefopening naar de keuken, maar deze is verwijderd.

Ondanks de verbouwingen en andere wijzigingen in exterieur en interieur zijn de belangrijkste oorspronkelijke kenmerken van de architectuur nog aanwezig.

Waardering

Voor de tijd van ontstaan typerende woningtypologie van een bungalow met drive in garage.

Inventieve, functionele plattegrond bestaande uit drie compartimenten, respectievelijk voor entree/keuken/eten, wonen en slapen, en voor de tijd van ontstaan typerende oriëntering van de woonruimte op de tuin en het zuiden met grote glasoppervlakken.

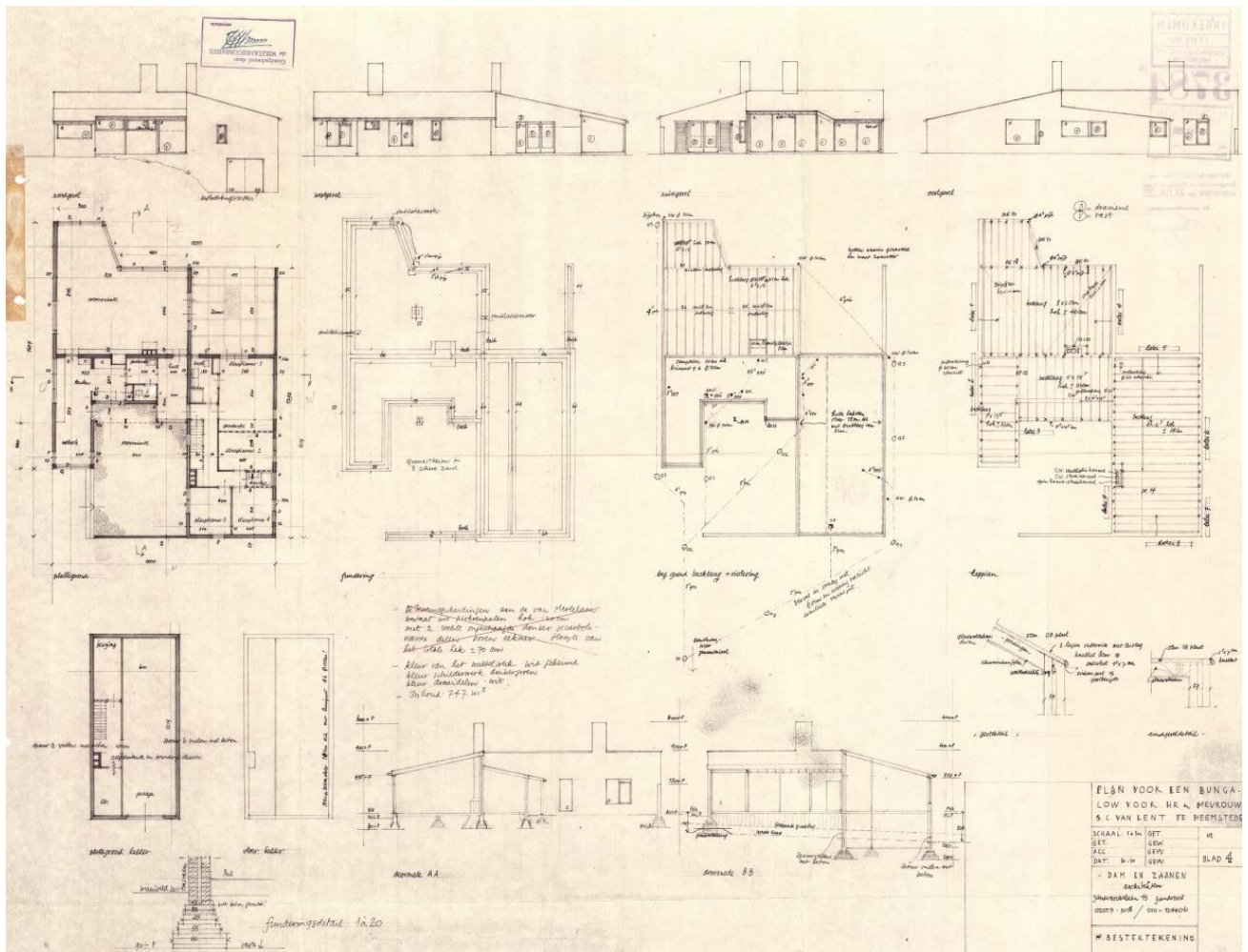
De bouwmassa wordt gekenmerkt door een gevarieerd spel van verschillen in bouwhoogte, voor de bouwtijd op zich kenmerkende hellende daken en schoorstenen; door de verschillen in bouwhoogte ontstaat in het interieur (woonkamer en entree) een bijzondere, opmerkelijke ruimtewerking.

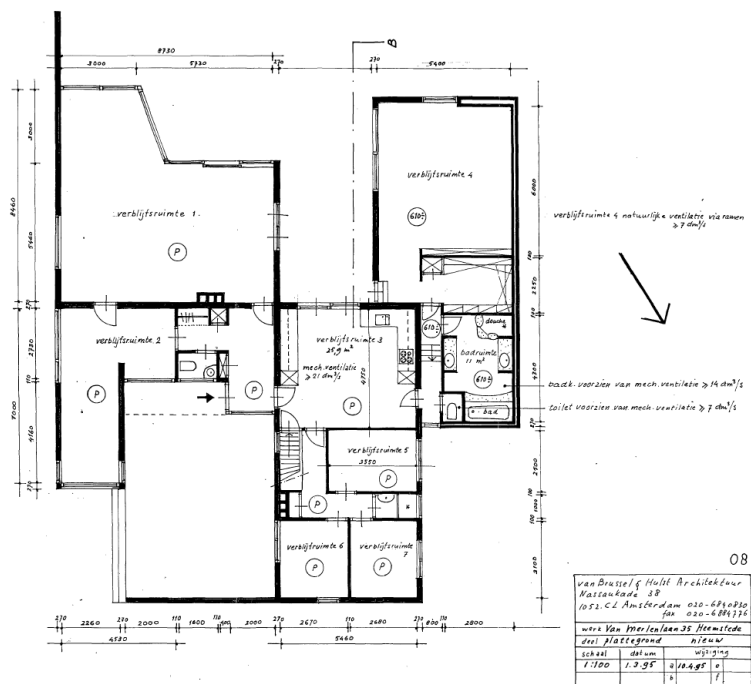
Bungalow voor S.C. van Lent, achtergevel, huidige toestand.

Achtergevel met links de uitbreiding uit 1972-1973, huidige toestand.

Bungalow voor Van Lent, bestektekening met gevels, plattegronden, doorsneden enz., 1960.

Plattegrond verbouwing, 1995.

Villa

Opdrachtgever: de heer en mevrouw H. Nijgh, Haarlem

Adres: Van Merlenlaan 37

Bouwjaar: ca. 1964 (ontwerp 1960)

Architect: C. Dam (Dam en Zaanen architecten, Zandvoort)

Beschrijving

Vanwege de situering op een glooiend kavel (een oud duin) is de villa, op vergelijkbare wijze als de naastgelegen eveneens door Cees Dam ontworpen bungalow, uitgevoerd met een onderhuis, waar zich een (dubbele) garage, bergruimten en cv installatie bevinden. Alle gebruikelijke woonfuncties zijn daarboven ondergebracht, gelijkvloers, met dien verstande dat aan de voorzijde het volume is verhoogd met een verdieping, waar zich een studio en een derde slaapkamer bevinden. De studio diende als atelier en heeft een groot raam op het noorden. De opdrachtgever, Herman Nijgh, was schilder, ontwerper en tekenaar. Zijn zoon, Lennaert Nijgh, is bekend geworden als tekstschrijver van Nederlandstalige liedjes en als columnist. Hij is op elfjarige leeftijd met zijn ouders in de villa komen wonen.

De twee haaks op elkaar geplaatste hoofdvolumes van het huis komen bij elkaar in een hal, waarop een gang aansluit. Links van de hal zijn de keuken, bijkeuken en eetkamer te vinden. Keuken en eetkamer kunnen van elkaar worden gescheiden door een (nog altijd aanwezige) schuifdeur. Het brede raam van de keuken biedt een panoramisch uitzicht op de Van Merlenlaan. De gang vormt de verbinding met de woonkamer aan het uiteinde hiervan; rechts van de gang en hal liggen twee slaapkamers met daartussen een badkamer. Buiten is links van de gang een terras aangelegd, dat aan de oostzijde wordt afgesloten met een gemetselde muur niet op tekening, wel origineel); de gang heeft aan deze zijde een glaspui en maakt een zeer lichte en ruimtelijke indruk. Het terras loopt via trap treden over in de lager gelegen achtertuin. In de woonkamer biedt een groot raam uitzicht op de achtertuin op het zuiden. De vloer van de hal, gangen, keuken en eetkamer werd afgewerkt met terracottakleurige tegeltjes, die nog aanwezig zijn.

Evenals bij de naastgelegen bungalow heeft de architect de hoogteverschillen in het terrein beantwoord in de architectuur van het huis, maar op een andere manier. Zowel van de verdieping met de studio als van de woonkamer loopt het dak schuin omhoog, in het eerste geval van 2,10 naar 3,20 meter, in het tweede van 2,50 naar 4,20 meter. Het raam van de studio is daardoor extra groot. Bij de woonkamer creëert het omhoog lopende plafond in het interieur een bijzondere ruimtewerking. De schuin oplopende daken brengen in het exterieur een levendig spel van uitgebalanceerde horizontale, verticale en diagonale vormen teweeg. Met name in de voorgevel dragen de horizontale ramen van keuken en bijkeuken bij aan dit spel.

De bouwmuren zijn gemetseld, de gevels wit geverfd. De ramen en buitendeuren zijn van verschillende typen en formaten. Boven de raam- en deurkozijnen zijn betonlateien aangebracht. De daken zijn gedekt met rubberoïde. Over het geheel genomen maakt de villa een hoekiger, robuustere indruk dan de naastgelegen bungalow op nr. 35.

De architect

De in Velsen geboren Cees Dam (1931) geldt sinds de jaren tachtig als een van de bekendste architecten van Nederland, wat vooral te danken is aan zijn medewerking aan het ontwerp voor het Amsterdamse Stadhuis/Muziektheater. In de tijd dat deze villa gebouwd vestigde hij zijn eigen

architectenbureau in Heemstede, dat hij in 1968 verhuisde naar Amsterdam. In zijn werk verbindt hij vaak modernistische ideeën met meer traditionele, uitheemse of plastische elementen.

Verbouwingen en huidige toestand

De oorspronkelijke kenmerken van de architectuur zijn voor het overgrote deel nog aanwezig, ondanks enkele modernisering en andere ingrepen. Zo werden de raamkozijnen door de huidige bewoners vernieuwd en de voordeur gewijzigd, waarbij een halletje met een tochtdeur ontstond. Verder vonden binnen enkele veranderingen plaats.

Waardering

Inventieve, op de situatie inspelende hybride woningtypologie (bungalow met drive in garage), in beginsel gelijkvloers, maar met een verdieping met extra functies.

Kenmerkend voor de bouwtijd is de concentratie van de plattegrond rond de verkeersruimten en het terras, en de oriëntatie van de woonruimte zoveel mogelijk op de tuin en het zuiden; de wijze waarop deze kenmerken in dit project vertaald zijn is bijzonder.

Het even speelse als evenwichtige spel van de hellende daken, horizontale bouwvolumes en verticale accenten in het exterieur is typerend voor de moderne architectuur uit de bouwtijd, en heeft in de handen van deze architect geleid tot een architectonisch hoogwaardig geheel.

Villa voor H. Nijgh, voorgevel, huidige toestand.

Achterzijde, huidige toestand.

Bankgebouw met 18 flatwoningen / nu ABN AMRO bank en winkelruimte

Opdrachtgever: Coöperatieve Raiffeisenbank

Adres: Binnenweg 61-65

Bouwjaren: ca. 1967-1968

Architecten: P.W. van Dommelen en J. Kroos (Maaskant Van Dommelen Kroos ir Senf Architecten, Rotterdam)

Beschrijving

Het gebouw bestaat uit vier lagen boven een kelder. De begane grond en het grootste deel van de kelder waren bestemd voor de bank. De appartementen bevinden zich in de drie lagen daarboven. De woningen worden ontsloten via galerijen aan de achterzijde van het gebouw. De galerijen zijn toegankelijk via de trappen en lift in de schacht aan de zuidkant, op de hoek met de Kastanjelaan; via het trappenhuis in de schacht kan men tevens de bergingen van de bewoners in de kelder bereiken. De hoofdentree van de bank bevond zich in de voorgevel, in vanaf links de derde travee. Achter het gebouw werd aan de Kastanjelaan een parkeerterrein geprojecteerd met aan twee zijden een strook garageboxen en een rijwielstalling.

De bank omvatte een centrale publiekshal met lokettenbalie, daarachter lag een grote kantoorruimte. Aan weerszijden van de hal bevonden zich directie-, vergader- en spreekkamers. In het rechter deel waren personeelsvoorzieningen te vinden, zoals een keuken, toiletten en garderobe. Daar kon men ook een trap nemen naar het bankarchief in de kelder. Aan de andere zijde van de begane grond, naast de directiekamer tegen het trappenhuis aan, bevond zich de dik ommuurde kluis. De kelder werd voor het grootste deel in beslag genomen door het archief; verder was hier een tweede kluis geplaatst. In het linker deel van de kelder zijn de achttien bergruimten van de appartementen te vinden, te bereiken via het gezamenlijke trappenhuis.

De woonetages bevatten elk vijf tweekamerappartementen, in iedere travee één. De drie appartementen aan de kopse kant bij de trap- en liftschacht (de zuidgevel) zijn groter, deze hebben onder andere een extra slaapkamer. Overigens was het in het eerste plan de bedoeling van opdrachtgever en architecten om een gebouw met twintig appartementen in vijf woonlagen op te trekken. Uit oogpunt van welstand werd op aandrang van de gemeente ten slotte gekozen voor drie woonlagen.

De tweekamerappartementen bestaan uit een gang, hal, een slaapkamer aan de galerijzijde, een woonkamer aan de straat en tussen deze twee kamers een keuken, badkamer en toilet. De driekamerflats zijn een travee breder. Hierin ligt de keuken *naast* de woonkamer, waardoor deze groter gemaakt kon worden. De extra slaapkamer ligt aan de voorkant, naast de woonkamer. Bij de entree is bovendien een bergkamer te vinden. Alle woningen beschikken over een klein balkon aan de voorgevel.

De hoofdconstructie van het gebouw bestaat uit gewapend betonnen kolommen, balken, vloerplaten, lateien en dergelijke. De gevels zijn opgetrokken in blond metselwerk. De verschillende in het zicht komende betonnen onderdelen werden lichtkleurig geverfd. De appartementen kregen gestandaardiseerde puien met houten kozijnen en (aan de voorzijde) borstweringen van draadglas. De kantoorpuien werden evenals de entree van het trappenhuis gemaakt van hout. De opmerkelijke, hoog oprijzende puien van het trappenhuis zijn van donker gespoten staal en glas. De gevel van de entree werd gemetseld in antracietkleurige geglazuurde stenen. De hoge dichte zijgevel van de schacht werd versierd met een lineair patroon in basreliëf, dat tezamen met de uitstekende uiteinden van de betonnen dwarsbalken van het trappenhuis voor een gevarieerd grafisch beeld

zorgt. De binnenmuren van het trappenhuis bestaan uit schoon metselwerk, de vloeren en trappen zijn betegeld.

De architect

Het Rotterdamse bureau Maaskant Van Dommelen Kroos ir Senf Architecten gold ten tijde van de wederopbouw als een van de toonaangevende architectenbureaus en heeft in Nederland (en in het buitenland) een grote hoeveelheid projecten gerealiseerd. Een van de naamgevers, Huig Maaskant (1907-1977), staat te boek als een van de grote modernistische vernieuwers van de Nederlandse architectuur en was een specialist op het gebied van utiliteitsbouw.

Verbouwingen en huidige toestand

De voornaamste wijziging betreft de complete verbouwing van de begane grond tot een kleinere bank (ABN) en winkelruimte. Hierbij werden ook de puien van de begane grond veranderd. Het parkeerterrein aan de Kastanjelaan is intussen bebouwd. Voor het overige zijn de hoofdkenmerken van de architectuur nog aanwezig, inclusief de woningplattegronden.

Waardering

Typerend voor de tijd van ontstaan zijn het gebouwtype, de constructies en materialen en de strakke architectuur.

De architecten zijn erin geslaagd met deze ingrediënten een functioneel gebouw te ontwerpen dat zowel kenmerkend voor de tijd van ontstaan is als getuigt van harmonieuze verhoudingen en aandacht voor een redelijk verfijnde detaillering. De bijzondere uitvoering van de trap- en liftschacht is wat dat laatste aangaat een toonbeeld van minimalistisch-modernistische vormgeving.

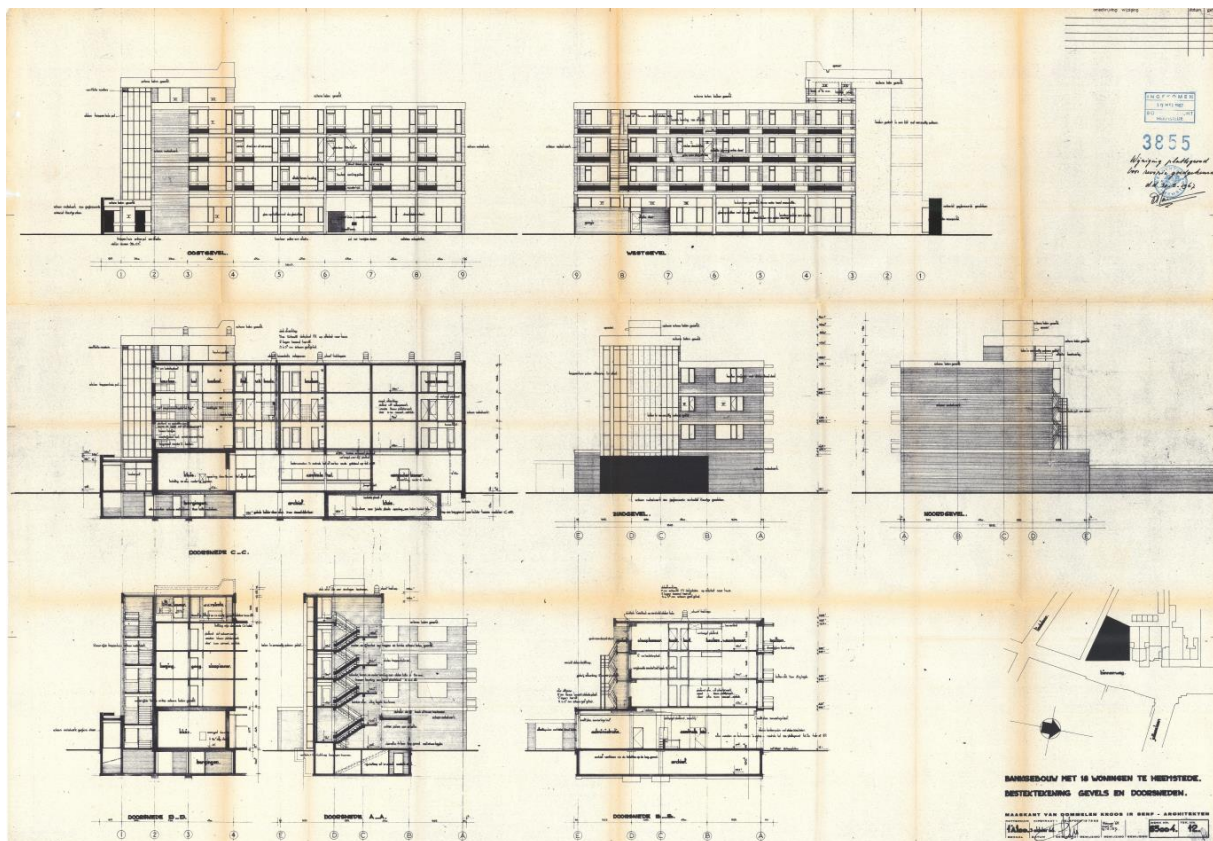
Dankzij de ligging aan de Binnenweg op de hoek van de Kastanjelaan in het hart van het Heemstedse winkelgebied heeft het gebouw bovendien een hoge situationele waarde.

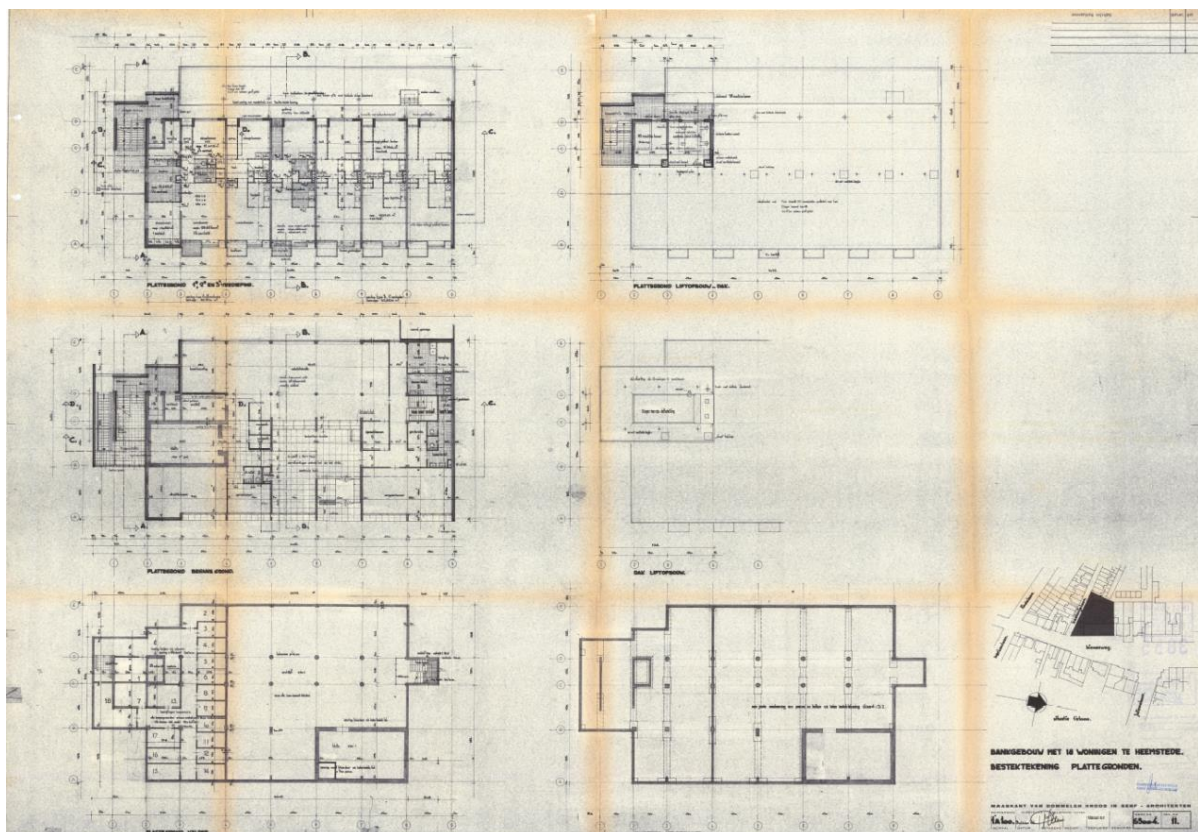
Raiffeissenbank met 16 woningen, huidige toestand.

Zijgevel met trappenhuis en liftschacht, huidige toestand.

Raiffeissenbank, bestektekening met gevels, doorsneden en situatie, 1967.

Bestektekening met plattegronden van de begane grond, verdiepingen en kelder, 1967.

HVHB-monumenten

(overige objecten met een bijzonder architectuurhistorisch gehalte)

Vijf landhuizen

Burgemeester. van Doornkade 1, 2, 3; Ritzemaboskade 8, 9 58

53 eengezinswoningen; 8 eengezinswoningen en 17 duplexwoningen

Zeelandlaan, Utrechtlaan, Gelderlandlaan, Brabantlaan 60

Woonhuis ("Villa Beuckenduyn")

Herenweg 78 62

Expeditiegebouw voor bloembollen en kantoor "Floricultura"

Cruquiusweg 9 64

36 etagewoningen en 12 laagbouwwoningen

Sportparklaan 20-66, Van Lyndenlaan 6-30; Ir. Lelylaan 3-11; Ringvaartlaan 1-9 66

Kapel van verzorgingstehuis Bosbeek

Glipper Dreef 209 68

12 beneden- en bovenwoningen met bergingen

Glipper Dreef 133-155 70

Flatgebouw (16 woningen)

Heemstedse Dreef 93-123 72

Bedrijfsgebouw met woning en kantoor

Nijverheidsweg 23 74

Reparatiewerkplaats met kantoor en woning

Industrieweg 5 76

Uitbreiding met kantoorvleugel

Lanckhorstlaan 8 78

Flatwoningen (72 in 3 blokken) met garages

Merwedepantsoen 32-150 80

Vijf landhuizen

Opdrachtgevers: L.G. Verburg, A.A. van Os, H.C. Nijhof-Barto, J. Vonk, de heer Bloemendaal, e.a.

Adressen: Burg. van Doornkade 1, 2, 3; Ritzemaboskade 8, 9

Bouwjaren: ca. 1947-1950

Architect: Architectenbureau Jan Mes, Zaandijk

Beschrijving

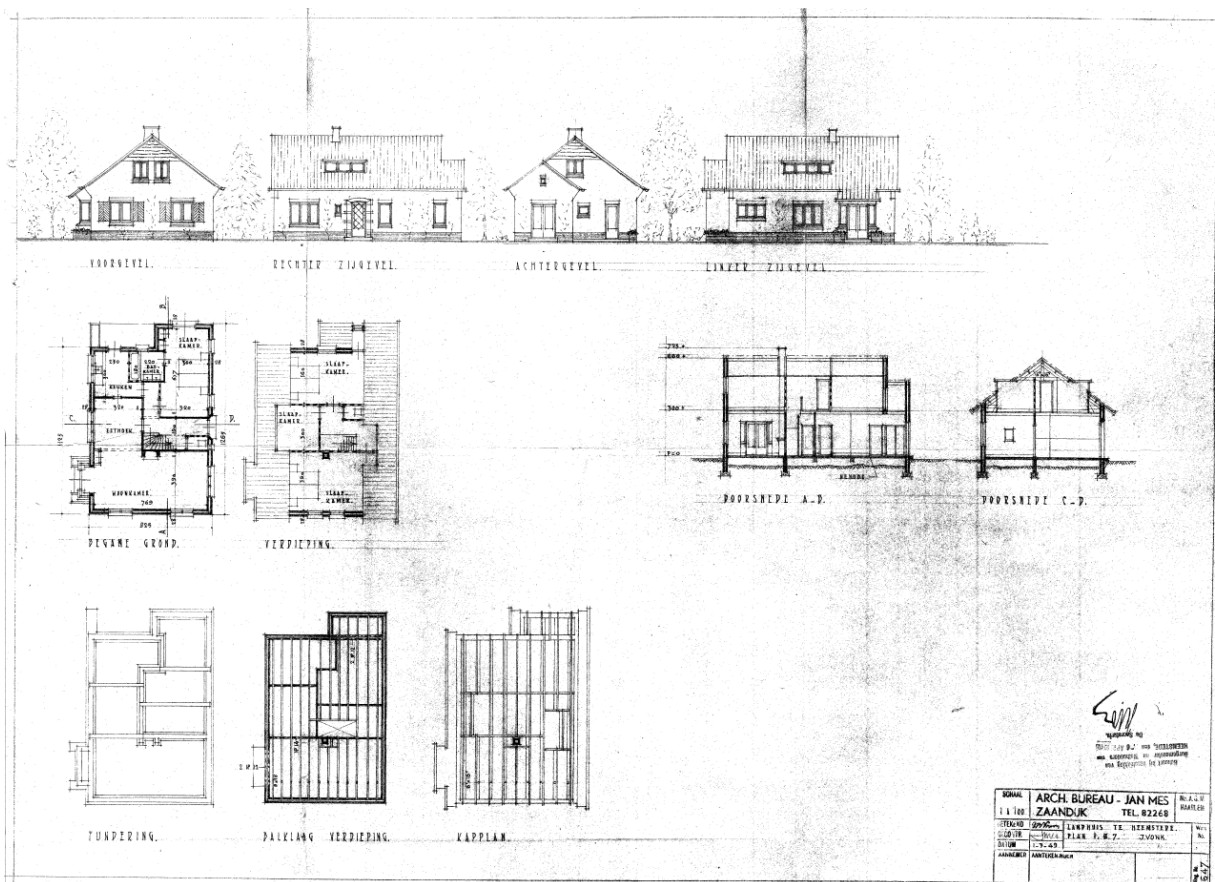
Deze vijf kleine, vrij gelegen landhuizen werden in een korte, aaneensluitende periode met rijkssteun gebouwd en staan vlak bij elkaar in villawijk het Grotstuk. Wat betreft hoofdopzet en bouwstijl vertonen ze grote onderlinge overeenkomsten; feitelijk zijn het variaties op één type, namelijk het kleine, informele landhuis in traditionele stijl. Alle hebben als basis een rechthoekige plattegrond en zijn één bouwlaag hoog met een zadeldak onder een hoek van ongeveer 45°. De huizen hebben op de begane grond naast een woonkamer (met eethoek) een slaapkamer, op de zolderverdieping zijn nog twee of drie slaapkamers. De gevels zijn wit geleverd, met uitzondering van een plint schoon metselwerk. De daken zijn gedekt met oranje pannen. Verschillende onderdelen, zoals de met hout afgewerkte geveltoppen, raamroeden en raamluiken, versterken de landelijke indruk.

Waardering

Vanwege de totstandkoming als groep – dat wil zeggen ontworpen door één bureau volgens één stramien voor verschillende opdrachtgevers in één villawijk – en de verzorgde architectuur vormen deze vijf landhuizen, die op zich typologisch kenmerkend zijn voor de ontstaanstijd, een voor Heemstede bijzonder ensemble.

Een van de landhuizen aan de Ritzemaboskade, huidige toestand.

Bestektekening van het huis aan de Ritzemaboskade met gevels, plattegrond, doorsneden enz., 1949.

53 eengezinswoningen; 8 eengezinswoningen en 17 duplexwoningen

Opdrachtgever: Woningstichting Heemstede

Adres: Zeelandlaan, Utrechtlaan, Gelderlandlaan, Brabantlaan

Bouwjaren: resp. ca. 1947-1949; ca. 1951-1952

Architect: P. Koster, Heemstede

Beschrijving

Om de grote woningnood te verhelpen liet Woningstichting Heemstede kort na de Tweede Wereldoorlog op de voormalige bollengronden tussen Kerklaan en Van Merlenlaan enkele blokken met tientallen sociale woningen bouwen. De 53 eengezinswoningen waren feitelijk het eerste grote sociale woningproject dat in Heemstede na de oorlog tot stand kwam. Dit project en beide andere van de woningstichting werden gevolgd door de bouw van nog enkele blokken met eengezinswoningen door andere opdrachtgevers. In de jaren zestig en zeventig werd het gebied volgebouwd met galerijflats, luxe bungalows, seniorenwoningen en een zorgcentrum.

De 53 eengezinswoningen werden verdeeld over vier blokken aan de Zeelandlaan, Utrechtlaan, Gelderlandlaan en Brabantlaan (twee blokken van 15, een van 7 en een van 16). De woningen bestaan uit een begane grond en een verdieping (met vliering) in een schuine kap. De indeling is voor woningwetwoningen conventioneel: een voor- en achterkamer op de begane grond, vier slaapkamers op de verdieping. De architectuur is opvallend traditionalistisch. De langgerekte blokken aan de Zeelandlaan en Utrechtlaan zijn aan beide uiteinden iets hoger gebouwd en hebben daar geveltoppen met dwarskappen. In het midden van de blokken zijn boogvormige poorten aangebracht. Details als boogvormige strekken, dakkapellen, smeedijzeren balustrades (van Franse balkons), bovenlichten en siermetselwerk benadrukken de oudhollandse signatuur. Alles bij elkaar lijken de blokken gemodelleerd naar typische sociale woningbouwprojecten uit de periode 1910-1925.

De 8 eengezinswoningen en 17 duplexwoningen die enige jaren hierna tot stand kwamen aan de Gelderlandlaan en Brabantlaan hebben twee bouwlagen onder een schuine kap en maken een minder traditionalistische indruk vanwege het ontbreken van dergelijke detailleringen. Wel kennen de ramen dezelfde indelingen als het eerdere project. De eengezinswoningen hebben een ongedeelde woonkamer en boven drie slaapkamers plus een vliering. De benedenwoningen van de duplexwoningen beschikken over een woonkamer, slaapkamer en keuken; de bovenwoningen hebben op de verdieping een tweede slaapkamer en bovendien in de schuine kap een zolderkamer. De schuine kap van de duplexwoningen reikt dan ook hoger dan die van de eengezinshuizen.

Waardering

De projecten van Woningstichting Heemstede in de Provinciënwijk vormen een belangrijke getuigenis van de vroegste sociale woningprojecten na de bezetting in Heemstede. De zorgvuldige traditionalistische architectuur en stedenbouwkundige verbijzonderingen van met name het oudste project geven dit een waardevol beeldbepalend karakter. De iets jongere 8 eengezinswoningen en 17 duplexwoningen vormen een stap richting verzakelijking, maar sluiten architectonisch desondanks goed aan bij het eerstgenoemde project en zijn hier stedenbouwkundig mee verweven. Als geheel hebben de huizenblokken door een respectvolle renovatie en goed onderhoud hun authentieke uiterlijk behouden.

Woningen Utrechtlaan, oostzijde, huidige toestand.

Duplexwoningen Brabantlaan, noordzijde, huidige toestand.

Woonhuis (“Villa Beuckenduyn”)

Opdrachtgever: onbekend

Adres: Herenweg 78

Bouwjaar: ca. 1950

Architect: verm. H. Tuninga, Heemstede

Beschrijving

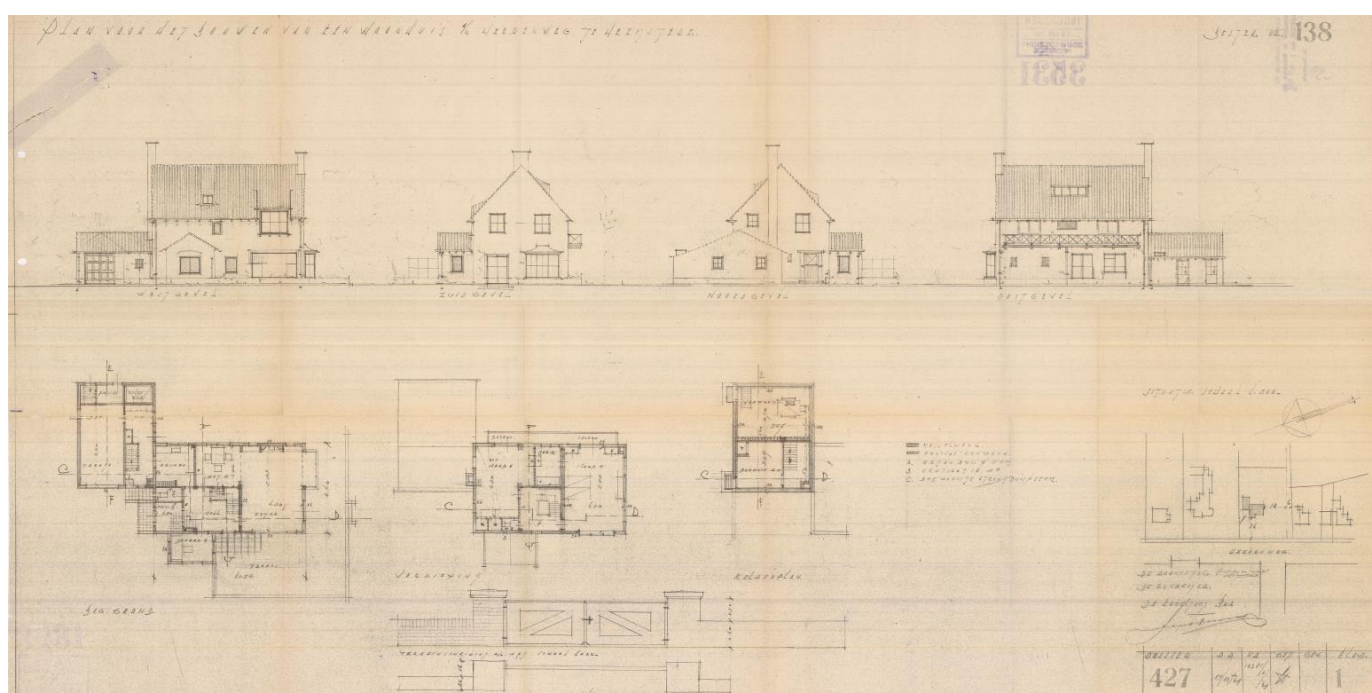
Dit woonhuis met praktijkruimte en garage ligt enigszins verhoogd in een ruime, glooiende tuin, vermoedelijk het restant van een oud duin. Het huis telt twee bouwlagen onder een zadeldak en is opgetrokken in Engelse landhuisstijl. De gevels zijn gemetseld in een gele klinker, de kap is gedekt met roodbruine leipannen. Verschillende elementen, zoals de glas-in-loodramen, gootklossen, erkers en dakkapellen, dragen bij aan het beeld van een op traditionele Engelse leest geschoeid huis. Binnen geeft een ruime hall toegang tot de hoofdvertrekken, namelijk de woonkamer, eetkamer, keuken en spreekkamer die in een uitbouw aan de voorzijde van het huis ligt en wordt afgedekt met een schuin kapje. Ook de garage aan de noordzijde heeft een schuine kap. Op de eerste verdieping zijn twee slaapkamers, die beide toegang hebben tot een balkon dat zich langs de hele oostgevel (feitelijk de rustige achterzijde van het huis) uitstrekt. Dit balkon werd uitgevoerd met een stalen balkonhek, dat nog aanwezig is. In de kap bevinden zich twee zolderruimtes, waarvan er een bestemd was als provisiekamer. In het interieur hebben verschillende wijzigingen en moderniseringën plaatsgevonden, maar de houten lambriseringen in sommige vertrekken en de smeedijzeren trapbalustrade zijn nog aanwezig. Aan de achterzijde is het huis uitgebreid met een laag extra woonruimte.

Waardering

Het object is een fraai, zorgvuldig gedetailleerd en tamelijk gaaf voorbeeld van een woonhuis in de Engelse landhuisstijl. Het vormt een aanwijzing dat deze stijl, die rond 1900 opkwam en vooral in de eerste twee decennia van de 20ste eeuw populair was, nog tot in de jaren vijftig voortleefde. Voor het oeuvre van de vermoedelijke architect, Huib Tuninga (1898-1958), die veelal werkte in mengvormen van eigentijdse architectuurstijlen zoals traditionalisme en Amsterdamse School, is het ontwerp evenzeer typerend.

Westgevel aan de Herenweg, huidige toestand.

Bestektekening met gevels, plattegronden en situatie, 1949.

Expeditiegebouw voor bloembollen en kantoor “Floricultura”

Opdrachtgever: de heren Timmers en Leijer, Heemstede

Adres: Cruquiusweg 9

Bouwjaren: ca. 1951-1952; verbouwing (o.a. dakkapellen): 2006-2007

Architect: P. Koster, Heemstede; verbouwing: Technisch Installatiebureau Nieuwenhuizen, Heemstede (tevens huidige eigenaar en gebruiker)

Beschrijving

Eenvoudig bedrijfsgebouw bestaande uit een kelder, begane grond en verdieping onder een zadeldak. Gewapend betonnen kolomconstructie, traditionele houten kapconstructie met sporen en gordingen, de gevels uitgevoerd in schoon metselwerk. De verhoogd liggende begane grond is onderverdeeld in een expeditie-ruimte, pakruimte, kantoorvertrekken en dienstruimten. De hoofdingang bevindt zich in de zuidgevel (aan de Cruquiusweg) en kan worden bereikt via een betonnen trap. In de beide kopgevels liggen de toegangen tot de expeditie- en pakruimten. Deze toegangen hebben verhoogde perrons met aan weerszijden betonnen trappen en worden beschermt door betonnen luifels. De ramen van de begane grond hebben stalen sponningen. De kelder wordt verlicht door souterrain-achtige ramen in de zuidgevel. De zolder heeft aan de beide lange gevels lichtopeningen in het metselwerk.

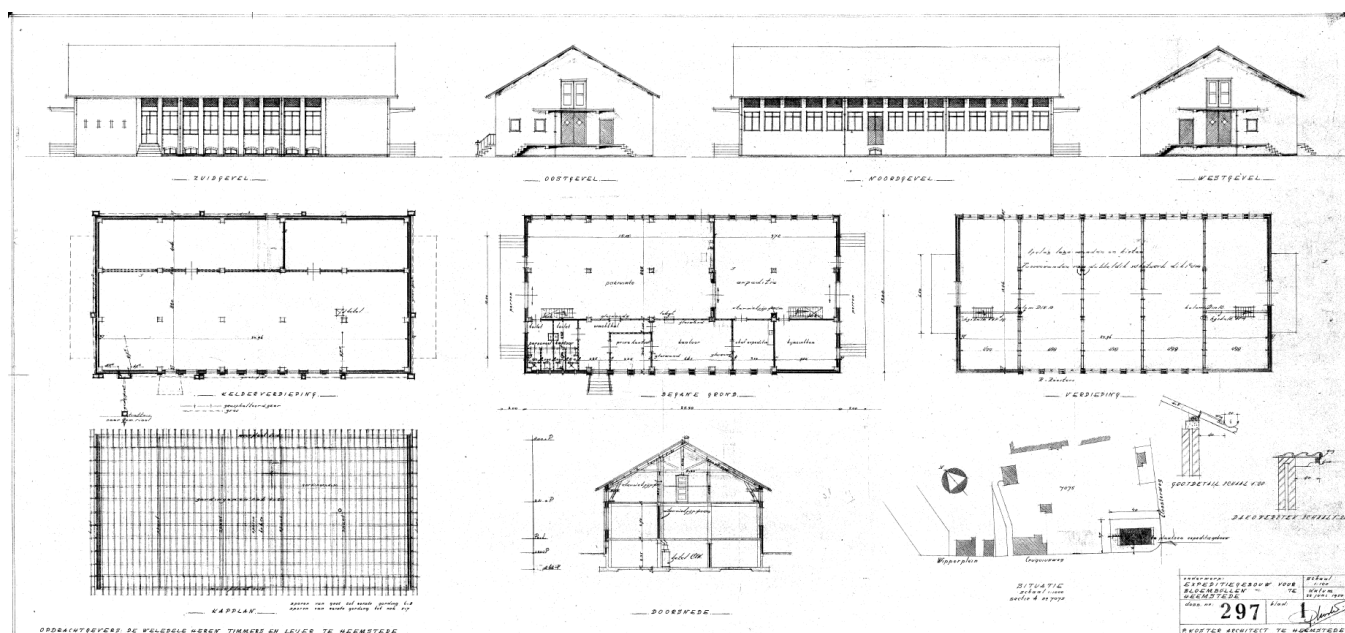
De belangrijkste wijziging in het exterieur betreft de plaatsing van een raamstrook in de vorm van een langgerekte dakkapel in de kap. Bovendien zijn op de kap zonnepanelen aangebracht.

Waardering

Het bedrijfsgebouw vertoont een de periode van ontstaan typerende combinatie van traditionele en eigentijdse bouwmethoden in een met aandacht gedetailleerde traditionalistische architectuurstijl. Latere wijzigingen, met name de dakkapellen en zonnepanelen op het dak, doen enige afbreuk aan de architectuur, maar de belangrijkste oorspronkelijke elementen zijn nog aanwezig en zichtbaar. Het gebouw vormt een getuigenis van de voor Heemstede kenmerkende bloembollencultuur.

Expeditiegebouw, voorgevel, huidige toestand.

Bestektekening met gevels, plattegronden, doorsneden enz., 1951.

36 etagewoningen en 12 laagbouwwoningen

Opdrachtgever: onbekend

Adressen: Sportparklaan 20-66, Van Lyndenlaan 6-30; Ir. Lelylaan 3-11; Ringvaartlaan 1-9

Bouwjaren: ca. 1953-1955

Architect: B.J.J.M. Stevens, Haarlem

Beschrijving

Dit sociale woningproject maakte deel uit van een uitbreidingsplan voor de wijk bij Het Oude Slot, dat door dezelfde architect werd ontworpen en voor het overige uit laagbouwwoningen bestaat. Dit min of meer carrévormige blok bestaat uit twee stroken 'etagewoningen' in drie woonlagen boven een souterrain aan de Sportparklaan en de Van Lyndenlaan, en drie stroken eengezinswoningen aan de Meerweg en Ir. Lelylaan. De stroken omsluiten een gezamenlijke, openbaar toegankelijke binnentuin. De situering van het langgerekte, hoge blok aan de Sportparklaan komt voort uit het gegeven dat dit een weg voor doorgaand verkeer is, én dat deze strook op het noordwesten ligt; de hierop aansluitende hoge strook aan de Van Lyndenlaan ligt op het noordoosten. Door de ligging van de laagbouwwoningen op het zuiden en zuidoosten ontvangt de binnentuin veel zonlicht. Tussen de hoogbouwstrook aan de Sportparklaan en de straat, en tussen de laagbouwstroken en de Meerweg en de Ir. Lelylaan, zijn brede groenstroken aangelegd. De laagbouwstrook aan de Meerweg ligt enkele meters terug ten opzichte van de stroken aan de Sportparklaan en Ir. Lelylaan, waardoor deze groenstrook een enigszins besloten indruk maakt.

Beide hoogbouwstroken zijn onderverdeeld in gelijke compartimenten, waarin telkens twee ten opzichte van elkaar gespiegelde woningen een gemeenschappelijk trapportaal delen. De woningen bevatten een woonkamer, keuken en drie slaapkamers. Doordat de woonkamer en de grootste van de slaapkamers in elkaars verlengde liggen is hier één grote woonkamer en suite van te maken. Zowel aan de voor- als de achterkant beschikken de woningen over loggia's. De eindwoningen van de beide hoogbouwstroken sluiten op elkaar aan door middel van rechthoekige ruimtes met glazen puien, eveneens 'loggia' genoemd. De gevels zijn gemetseld in grauwe bakstenen, de schuine kappen hebben donkergrijze dakpannen. De woonkamers hebben grote gestandaardiseerde glazen puien. Zowel de gezamenlijke entrees als de ramen van de trappenhuisen hebben geprofileerde betonnen kozijnen. De balustrades van de loggia's bestaan uit houten delen.

De eengezinswoningen bestaan uit een begane grond en een verdieping in een schuine kap. De entrees van de woningen liggen aan de binnentuin. Op de begane grond een woonkamer, annexe slaapkamer en keuken; boven twee slaapkamers en bergruimte. Aan de straatzijde springt de gevel van de slaapkamer op de begane grond terug, waardoor er ruimte voor een terrasje aan de groenstrook bestaat. Evenals de hoogbouwstroken zijn deze huizen gemetseld in een grauwe gevelklinker, de daken zijn gedekt met grijze pannen. De terug liggende geveldelen zijn wit geverfd.

De oorspronkelijke kenmerken van de architectuur zijn nog aanwezig, ondanks bepaalde modernisering, zoals de raampuien die zijn vervangen door moderne exemplaren.

Waardering

Het complex is vanwege de combinatie van sociale etage- en laagbouwwoningen rond een gezamenlijke binnentuin, de mix van eigentijdse en naar de traditie verwijzende elementen en de prominente ligging aan een doorgaande verkeersweg van architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang voor Heemstede. De stroken met woningen en ook de gezamenlijke binnentuin, die de leefbaarheid zeer ten goede komt, zijn opmerkelijk goed onderhouden.

Binnentuin van de etagewoningen en laagbouwwoningen, huidige toestand.

Laagbouwwoningen aan de Ringvaartlaan, huidige toestand.

Kapel van verzorgingstehuis Bosbeek

Opdrachtgever: Congregatie der Zusters van De Voorzienigheid

Adres: Glipper Dreef 209

Bouwjaren: 1959-1960 / 1975 / 1983/ 1998

Architecten: K.P. Tholens en L. van Steenhardt Carré, Amsterdam

Beschrijving

Na de aankoop van Bosbeek in 1950 besloot de Congregatie der Zusters van De Voorzienigheid tot een grootscheepse uitbreiding om het landhuis geschikt te maken als verpleeg- en verzorgingstehuis voor de 180 zusters van de congregatie. De kapel vormde onderdeel van de carrévormige nieuwbouw, die bestond uit verschillende vleugels bestemd voor woningen, ziekenverpleging, recreatievoorzieningen, keuken en refter, het geheel gegroepeerd rond een binnentuin. De kapel ligt aan de zuidzijde van de grote tuin vóór het grote oude huis. Toen de carrévormige bebouwing omstreeks 1998 werd vervangen door nieuwe vleugels bleef de kapel behouden. Sinds 1997 is Sint Jacob in de Hout verantwoordelijk voor de verpleging en verzorging van Woonzorgcentrum en verpleeghuis Bosbeek, zoals de instelling tegenwoordig heet.

De kapel bestaat uit een rechthoekig hoofdvolume met een vierkant grondvlak en een koepel die binnen het grondvlak van het hoofdvolume ligt. De gevels zijn opgetrokken in schoon metselwerk. De koepel is van gewapend beton. De zuidgevel (oorspronkelijk gelegen aan de binnentuin) heeft ten behoeve van de sacristieruimten op de begane grond een rij platte ramen. Evenals de grote ramen van de kapelruimte zijn de kozijnen van beton. Een opmerkelijk onderdeel van het exterieur vormt de bekroning van de koepel met een abstract, in aluminium uitgevoerd kunstwerk.

Bezoekers betreden de kapel door gangen die aan twee zijden op het balkon uitkomen; een trap vormt de verbinding met de begane grond van de kapel. In de kapelruimte bevinden zich een verhoging voor het zangkoor en, aan de tegenoverliggende wand, een balkon. Bedlegerige zusters volgen de dienst vanaf dit balkon. Op de begane grond van de verhoging zijn de sacristie en bij-sacristie ondergebracht. In de wand onder het balkon is ruimte uitgespaard voor een Mariakapel. De kapelbanken stonden oorspronkelijk in een cirkelvorm rond het altaar, dat op een verhoogd, zeshoekig vlak is geplaatst; tegenwoordig nemen de gelovigen plaats op losse stoelen. Zestien betonnen, met blauw mozaïek beklede kolommen dragen de binnenring van de koepel. Het balkon wordt door deze kolommen en betonnen balken gedragen en ligt aan de achterzijde los van de muur. Door een met perspex afgesloten opening bovenin het blauw geschilderde koepelgewelf (het koepeloog) ontvangt het interieur daglicht. Daarnaast zijn er grote, hoog in de muren geplaatste ramen (vijf stuks aan elke zijde).

Het interieur bevat een groot aantal versierende onderdelen die voor het merendeel waarschijnlijk niet uit de bouwtijd zijn, zoals houten beelden (Jozef en Maria), metalen reliëfs (kruiswegstaties), historische beschilderde glas-in-loodramen bij de entree en modern geappliqueerd glas in de ramen.

Waardering

Geslaagde vertaling naar eigentijdse inzichten en stijkenmerken van een traditioneel gebouwtype met behulp van moderne materialen en constructiemethoden. Omdat de kapel de enige restant is van de nieuwbouw uit de jaren vijftig vormt hij in cultuurhistorische zin een belangrijke getuigenis van de activiteiten van de Congregatie der Zusters van De Voorzienigheid na de aankoop van Bosbeek.

Kapel van Bosbeek, voorgevel, huidige toestand.

Interieur van de kapel, huidige toestand.

12 beneden- en bovenwoningen met bergingen

Opdrachtgever: Bouwbedrijf Huib Bakker, Badhoevedorp

Adres: Glipper Dreef 133-155

Bouwjaren: ca. 1959-1961

Architect: B.J.J.M. Stevens, Haarlem

Beeldende kunsttoepassing: Levinus Tollenaar

Beschrijving

Het woningenblok maakte deel uit van een door het bureau Stad en Landschap uit Rotterdam ontworpen stedenbouwkundig plan voor De Glip uit 1954. Het blok is opgebouwd uit drie delen van elk vier ten opzichte van elkaar gespiegelde woningen; ieder deel bevat twee beneden- en twee bovenwoningen. Het linker deel wijkt iets terug ten opzichte van de rest van het blok.

De benedenwoningen tellen vier kamers; de bovenwoningen hebben daar bovenop een zolderverdieping met twee extra kamers en zolderruimte. Doordat het blok aan de voorzijde hoger is opgetrokken loopt de schuine kap aan de achterzijde lager door. De ten opzichte van elkaar gespiegelde woningen delen een gemeenschappelijk trapportaal.

De voorgevel van het blok wordt geleed door naar buiten gedraaide uitbouwen, die de gemeenschappelijke straatdeuren en trappenhuizen bevatten. Verticale glasstroken zorgen voor daglicht in de trappenhuizen. De bovenwoningen hebben een eigen interne zoldertrap. Alle woningen hebben aan de achterzijde een balkon dat vanuit een slaapkamer toegankelijk is.

Het blok heeft een traditionele constructie van gemetselde dragende muren. De puien van de woningen zijn gestandaardiseerd. Opvallend hierin zijn de grote ramen en groene borstweringplaten. De puien van de zolderverdieping zijn lichtkleurig geverfd, waardoor het effect van een klassiek fries verkregen is. In de gevels van de uitbouwen zijn vlakken met abstract siermetselwerk van de Haarlemse kunstenaar Levinus Tollenaar aangebracht.

Waardering

Het woningenblok, hoewel typologisch en constructief grotendeels conventioneel, is voor de tijd van ontstaan typerend vanwege de toepassing van doorzonwoningen, de gedraaide, deels verglaasde trappenhuizen en het siermetselwerk. Vanwege de prominente ligging aan een drukke doorgaande verkeersweg kan bovendien gesproken worden van belangrijke beeldbepalende kwaliteiten.

Twaalf beneden- en bovenwoningen, voorgevel, huidige toestand.

Trappenhuis met gemetseld reliëf van Levinus Tollenaar, huidige toestand.

Flatgebouw (16 woningen)

Opdrachtgever: onbekend

Adres: Heemsteedse Dreef 93-123

Bouwjaren: ca. 1961-1962

Architect: K.J. Aanstoot, Overveen

Beschrijving

Flatgebouw van acht bouwlagen boven een kelder met garageboxen. Elke etage is gesplitst in twee ten opzichte van elkaar gespiegelde driekamerappartementen aan weerszijden van een trappenhuis, hal en liftschaft. Het ene appartement ligt daardoor met zijn lange zijde aan de zuidkant van het gebouw, het andere aan de noordkant. De appartementen worden ontsloten via het gezamenlijke trappenhuis. De hoofdentree ligt aan de Dreef in een uitgebouwd, portiekachtig volume, dat tot halverwege de eerste en tweede bouwlaag reikt. Dankzij dit gemetselde volume krijgt de entree een sterke nadruk. Boven de deur bevindt zich een opvallend groot raam dat de entreehal aanlicht. In 2015 is aan de entree een luifel toegevoegd.

De hoofdconstructie van het gebouw bestaat uit een gewapend betonskelet; de gevels zijn gemetseld in een blonde baksteen. Opvallend in de gevelarchitectuur zijn de groene borstweringen van de raampuien. Boven de rand van het dak is een rondlopende balustrade van schokbeton geplaatst, die de woontoren een visuele afsluiting geeft. Samen met de 'monumentale' entreepartij het enige traditionele stijlkenmerk van het gebouw.

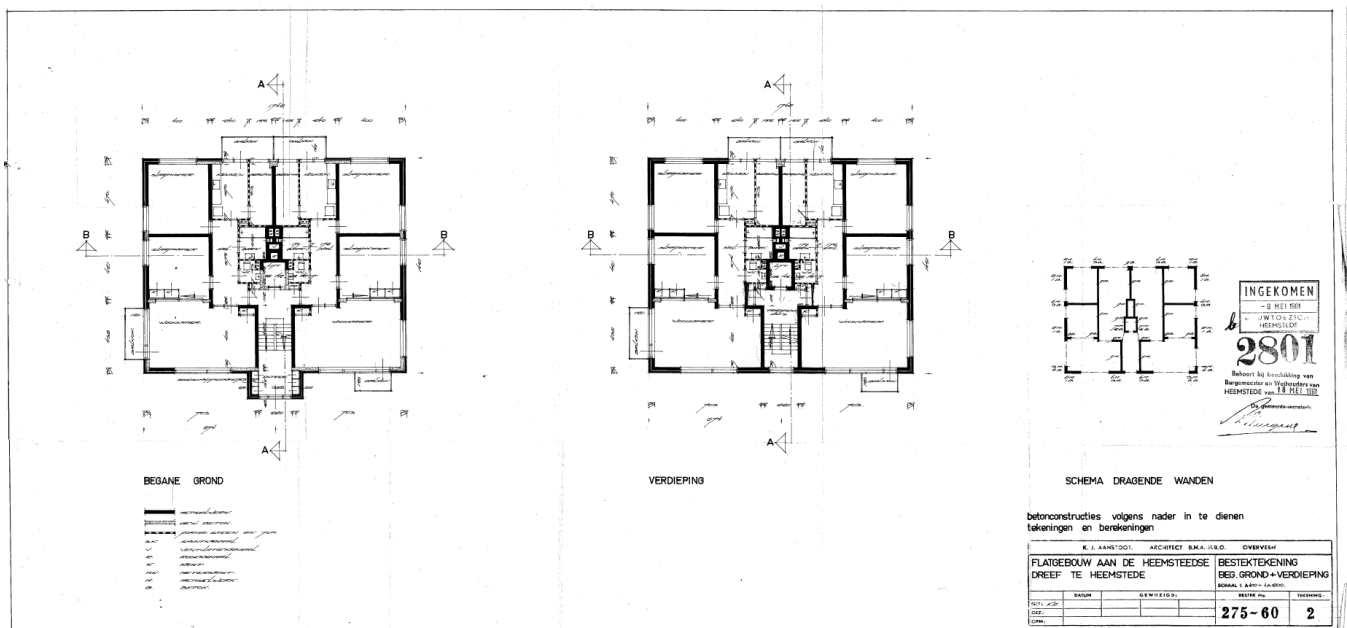
De bezonning van de appartementen aan de zuid- en noordzijde van het gebouw is uiteraard sterk verschillend, en dit heeft consequenties voor de architectuur. De woonkamers van het eerste type hebben een balkon aan de zuidgevel, de woonkamers van het andere type hebben een (kleiner) balkon op het oosten, aan de Dreef dus. Aan de westzijde hebben beide appartement-typen een balkon dat te betreden is vanuit de keuken. In het collectieve trappenhuis zijn voor de vloer Solnhofer-tegels gebruikt, waarvan de lichtgele kleur bijdraagt aan het lichte karakter van het interieur.

Waardering

Het gebouwtype, de hoofdconstructie, toegepaste materialen en plattegrondindeling zijn kenmerkend voor de tijd van ontstaan. Omdat de architect de overwegend moderne bouwstijl gecombineerd heeft met traditionele elementen is toch een architectonisch opmerkelijk goed gebouw ontstaan. De ligging bij de brug in een hoofdverkeersweg maakt het gebouw bovendien tot een landmark. Stedenbouwkundig vormt het flatgebouw een pendant van het flatgebouw aan het andere uiteinde van de Zandvaart, op de hoek van de Kerklaan en de Blekersvaartweg.

Flatgebouw, gezien vanuit het zuidoosten, huidige toestand.

Bestektekening plattegrond begane grond en verdiepingen, 1961.

Bedrijfsgebouw met woning en kantoor

Opdrachtgever: mevr. G.C. de Windt Meijer, Heemstede

Adres: Nijverheidsweg 23

Bouwjaren: ca. 1963-1964

Architect: H. van Tijen, Aerdenhout

Beschrijving

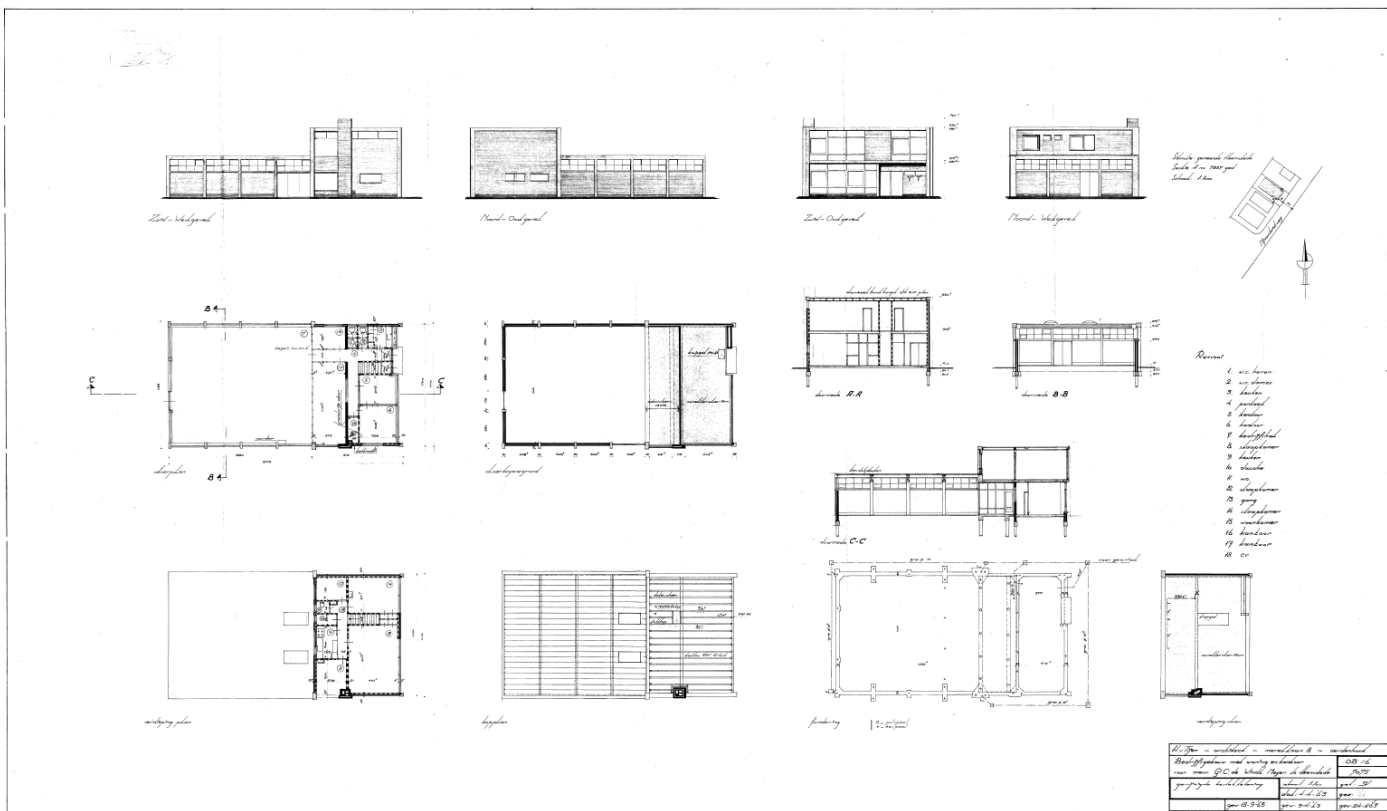
Het bedrijfspand heeft een rechthoekig grondvlak en bestaat uit een volume van twee bouwlagen aan de voorzijde en een volume van één laag daarachter. In het voorste volume bevinden zich de hoofdentree, kantoorruimte en een bovenwoning; de woning heeft een woonkamer, drie slaapkamers en een keuken. Het lage volume bevat de bedrijfshal. De constructie van het geheel bestaat uit gewapend betonnen kolommen, liggers en vloerplaten. De gevels zijn gemetseld uit een blonde klinker, waarbij de traveeën tussen de betonkolommen iets naar achteren liggen. De kantoorvertrekken en woonverdieping hebben standaardpuien met raamkozijnen, glas en borstweringen. De bedrijfshal heeft aan drie zijden doorlopende raamstroken die tegen de dakrand aan geplaatst zijn. Verschillende details en accenten verlenen de eenvoudige opzet en constructie een verfijnd karakter, met name de afwisseling tussen de lichtkleurige betonconstructie en de terugwijkende gevelinvullingen en de blauwe borstweringen van de voorgevelpuien. Het goed onderhouden exterieur verkeert vrijwel in oorspronkelijke staat.

Waardering

De voor de bouwtijd kenmerkende heldere, functionele opzet is door de architect op trefzekere wijze verfijnd met subtiële middelen. De duidelijk zichtbare, geaccentueerde betonconstructie zorgt voor een sterke ritmiek in de architectuur. De goede staat van onderhoud draagt bij aan de bijzondere waarde van dit bedrijfspand.

Voorgevel, huidige toestand.

Bestektekening met gevels, plattegronden en doorsnede, 1965

Reparatiewerkplaats met kantoor en woning

Opdrachtgever: Fa. v.d. Valk en Niewdorp N.V.

Adres: Industrieweg 5

Bouwjaren: 1964-1965

Architect: H.J.M. Pieterse, Heemstede

Beschrijving

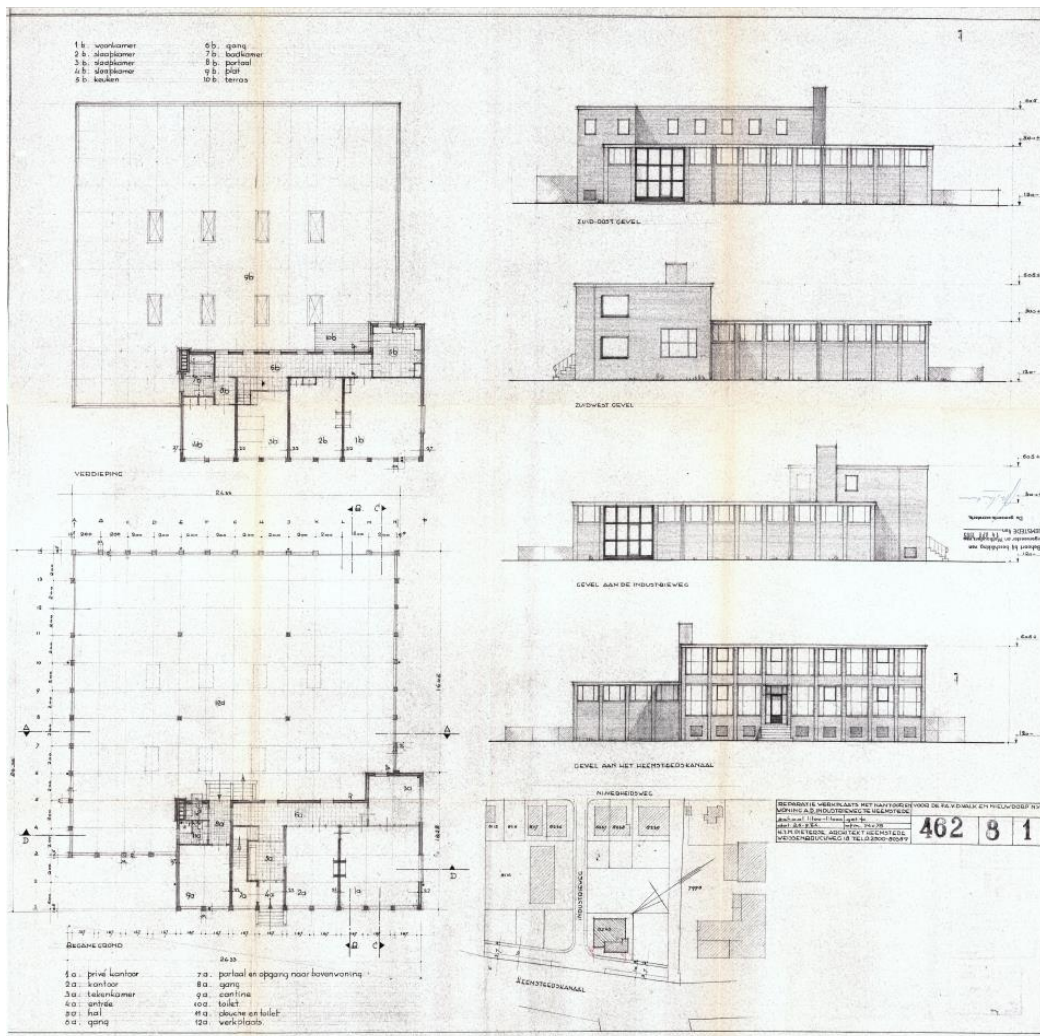
Bedrijfsgebouw met een vierkant grondvlak en een aan de zijde van het Heemsteedskanaal uitgebouwd rechthoekig volume. Het vierkante grondvlak omvat in hoofdzaak de werkplaats en is één bouwlaag hoog. Het uitgebouwde volume ligt verhoogd en telt twee bouwlagen boven een souterrain; op de begane grond liggen kantoorruimten en personeelsvertrekken, de verdieping bevat een vierkamerwoning met een klein terras aan de achterzijde (op het zuiden). De kantoren en woning hebben een gemeenschappelijke entree aan de Industrieweg, te betreden via een betonnen trap. In de noord- en zuidgevel van de werkplaats is een grote deur geplaatst die het mogelijk maakt vrachtwagens in en uit te rijden. De constructie van het gebouw bestaat uit een gewapend betonskelet; de traveeën tussen de kolommen zijn gevuld met naar achteren liggende vlakken metselwerk en raamkozijnen; ook de kolommen zijn bekleed met metselwerk. De zichtbare kolomconstructie brengt ondanks de verhulling door metselwerk een strakke gevelgeleding teweeg. De kozijnen van de werkplaats bevinden zich hoog tegen de dakrand aan. De kozijnen van het kantoor en de woning beslaan bijna de gehele travee en hebben een lage borstwering. De grote vierkante kozijnen van de zuidgevel komen iets naar voren. Ook in de gevel van het souterrain zijn raamkozijnen aangebracht. Rondom het gehele gebouw steekt de dakrand licht uit.

Waardering

De functionele opzet, eigentijdse bouwconstructie en de evenwichtige proporties van de architectuur maken dit tot een goed voorbeeld van een bedrijfsgebouw met bovenwoning uit de jaren zestig. De verhulling van de kolomstructuur door bakstenen verzacht de industriële aanblik en geeft met name de voorgevel van het gebouw een enigszins traditioneel, klassiek uiterlijk.

Reparatiewerkplaats met kantoor en woning, voorgevel, huidige toestand.

Bestektekening met gevels, plattegronden en situatie, 1964.

Uitbreiding met kantoorvleugel

Opdrachtgever: P.C. Zanen NV, Heemstede

Adres: Lanckhorstlaan 8

Bouwjaren: 1965-1966

Architect: Architectenbureau Prof. ir. H.T. Zwiers, Haarlem

Beschrijving

De kantoorvleugel werd gebouwd tegen de achterzijde van het uit de jaren dertig daterende kantoorpand van de wegenbouwer Zanen. Pieter Cornelis Zanen had zich in 1938 met zijn bedrijf in Heemstede (aan de Lanckhorstlaan) gevestigd, nadat hij zijn 'Aannemings- en wegenbouwbedrijf' in 1922 begonnen was. Zanen opende daarnaast in de jaren vijftig een werkplaats in Hillegom en beschikte over districtskantoren in Tilburg en Enschede. Het bedrijf was in die tijd een van de voornaamste wegenbouwers van het land.

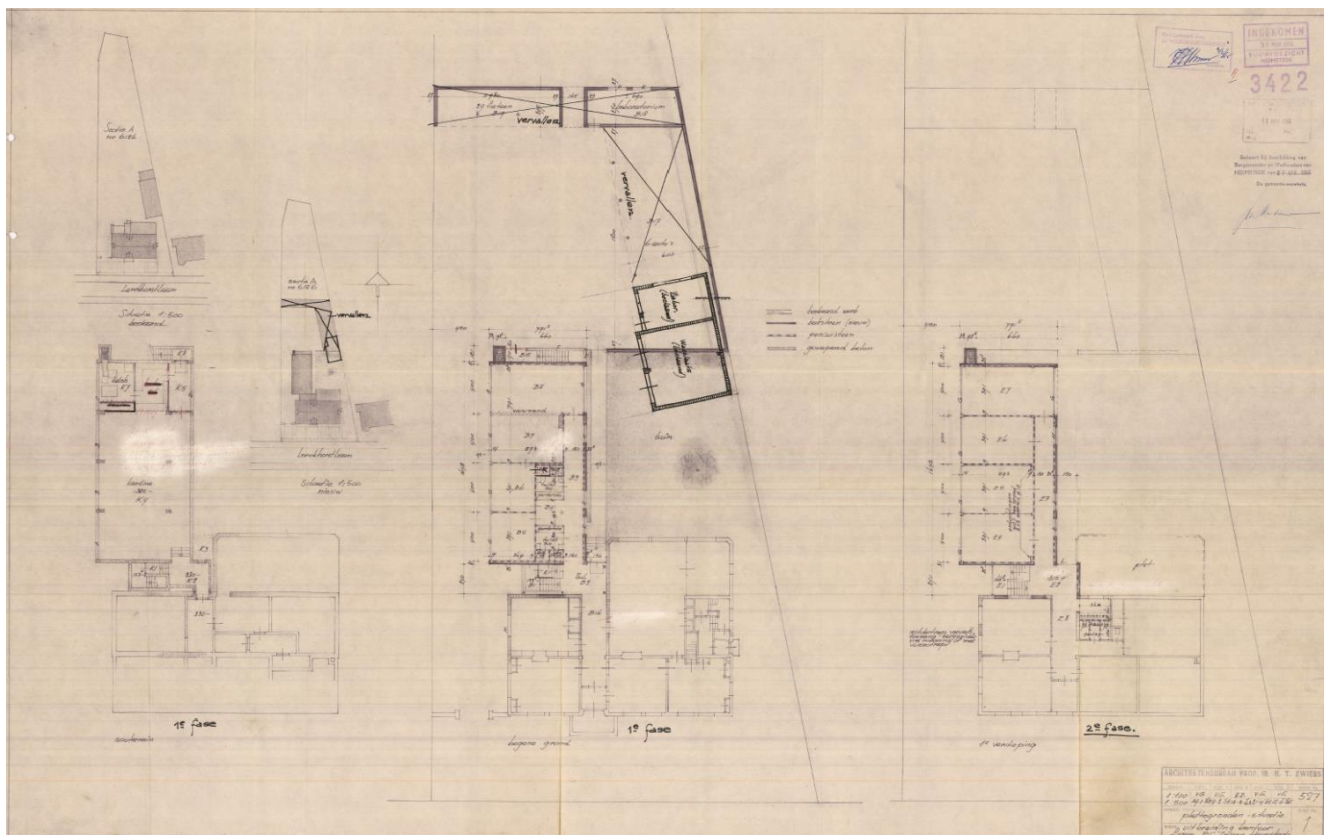
De vleugel bestaat uit drie bouwlagen, de onderste uitgevoerd als souterrain; op de eerste en tweede verdieping liggen oorspronkelijk vier kantoorvertrekken aan een verbindingsgang. De eerste verdieping bevat bovendien garderobes en toiletten. Van de twee achterste vertrekken op deze etage, die van elkaar werden gescheiden door een vouwwand, kon naar believen één grote ruimte worden gemaakt. Het trappenhuis ligt in een tussenbouw aan het begin van de vleugel en vormt de verbinding met het bestaande pand. Het souterrain is uitgevoerd in beton, dat aan de buitenzijde in de plint van het gebouw zichtbaar is. De gevels van de eerste en tweede verdieping zijn gemetseld in wit geglazuurde bakstenen, de schoorsteen in de kopgevel is opgetrokken in donkere mangaanstenen (een natuursteen). De westgevel van de vleugel heeft grote raampuien van glas in lichtkleurig geverfd staal; dezelfde puien keren terug aan het uiteinde van de oostgevel. Ook de kopgevel heeft op de eerste verdieping een grote raampui. De raamkozijnen van de tussenbouw zijn daarentegen uitgevoerd in hardhout. Alles bij elkaar zorgt de ruime hoeveelheid glas voor een uitermate licht interieur en is in combinatie met de witte glazuurstenen, dunne raamkozijnen en strakke belijning een bij uitstek modernistisch gebouw ontstaan. De donkerkleurige schoorsteen zorgt hierin voor een treffend verticaal contrast.

Waardering

Het kantoorgebouw is een sprekend voorbeeld van de modernistische architectuur uit de wederopbouw dankzij de witte glazuurstenen, strakke vormen, grote glaspuien en het contrast tussen de donkere schoorsteen en het lichtkleurige hoofdvolume. Witte glazuurstenen werden vooral in de jaren zestig veelvuldig toegepast om gebouwen een modern voorkomen te geven. Het pand (inclusief het hoofdgebouw aan de Lanckhorstlaan) vormt bovendien een belangrijke getuigenis van de vestiging van P.C.A. Zanen in Heemstede.

Westgevel, huidige toestand.

Bestektekening met situatie en plattegronden, 1966.

Flatwoningen (72 in 3 blokken) met garages

Opdrachtgever: onbekend

Adres: Merwedeplantsoen 32-150

Bouwjaren: ca. 1966-1967; wijziging entrees: 2007

Architect: Architectenbureau Jan Wils en M.J.B. Meijsen, Voorburg

Beschrijving

Deze drie blokken met koopflats werden gebouwd aan het Merwedeplantsoen westelijk van de Herenweg, bijna op de hoek van de Rijnlaan en tegenover Wandelbos Groenendaal. De blokken bestaan elk uit zes woonlagen en een dakopbouw boven een onderhuis. De blokken hebben elk twee gemeenschappelijke trappenhuizen en liftschachten; de entrees liggen aan het Merwedeplantsoen, waar zich ook stroken met garages bevinden. De blokken zijn in een hoek van ongeveer 45° ten opzichte van de Herenweg geplaatst, waardoor de bezonning van de woningen aan de voor- en achterzijde optimaal is.

Per verdieping zijn steeds twee woningen ten opzichte van elkaar gespiegeld aan weerszijden van het trappenhuis en de liftschacht. De woningplattegronden worden in twee helften verdeeld door een hal, wc en badkamer (met ligbad). Aan de zuidoostzijde liggen de woonkamer en een door schuifdeuren hiervan gescheiden slaapkamer, die eenvoudig bij de woonkamer is te betrekken. Op het noordwesten liggen de keuken en nog twee slaapkamers. Zowel aan de voor- als achterzijde beschikken de woningen over een balkon; de balkons van de woonkamers van de aangrenzende woningen zijn aan elkaar gekoppeld. In de dakopbouw is een serie extra slaapkamers aan een gemeenschappelijke gang te vinden, die bereikt wordt door de gemeenschappelijke trappenhuizen. Deze extra slaapkamers waren bedoeld als gastenkamers, in de dakopbouw werden met het oog hierop twee aparte wc's geïnstalleerd. Het onderhuis bevat de bergingen van de woningen. De flats beschikten over een centraal antennesysteem.

De hoofdconstructie van de flatblokken bestaat uit betonnen onderdelen (vloerplaten, balken, kolommen) en ook de balkons en luifels zijn van beton. De strak belijnde gevels kenmerken zich door een afwisseling van gemetselde donkere mangaansteen (een soort natuursteen) en borstweringen van gele verblendsteen; de betonnen banden zijn licht geverfd, de stalen balkonhekken donkerkleurig. De aan elkaar gekoppelde balkons van de zuidoost gevels accentueren de symmetrie van deze gevels. Raam- en deurkozijnen zijn van hout.

In 2007 de zijn gemeenschappelijke entrees van de flatblokken gewijzigd.

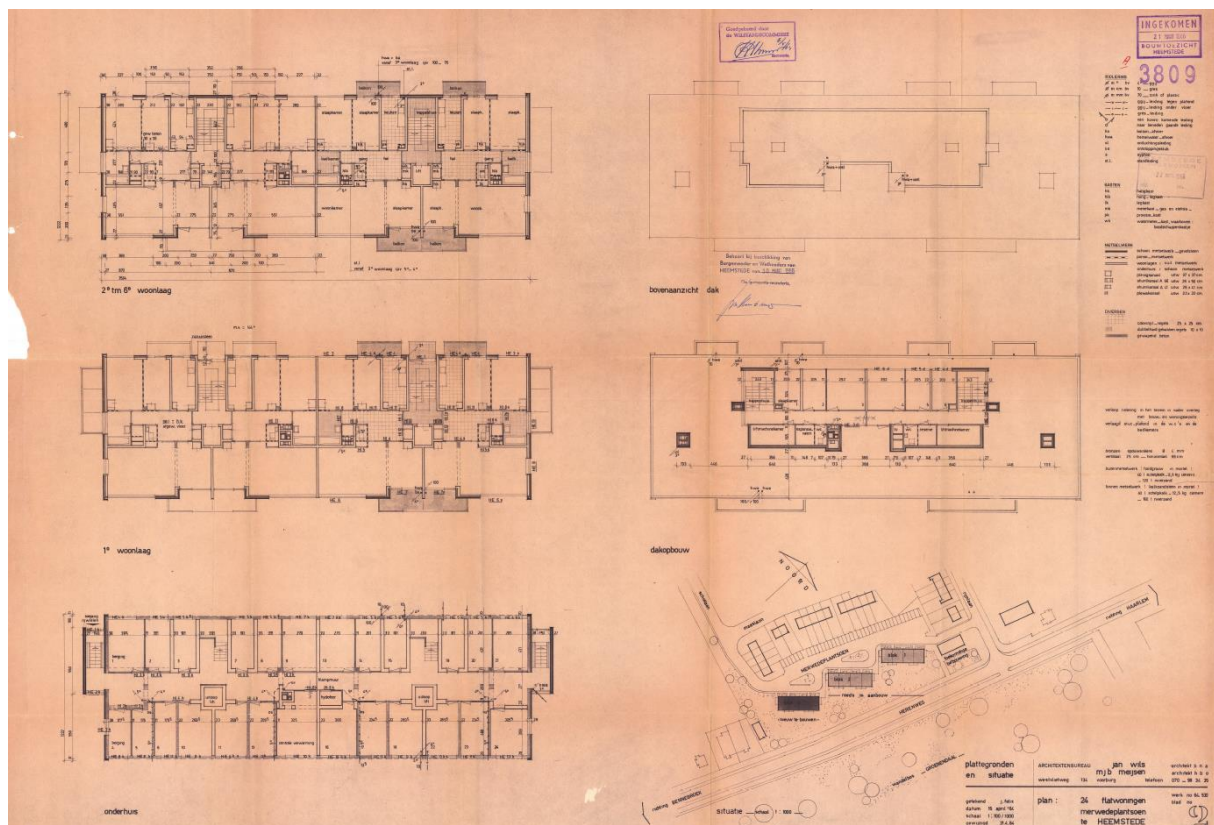
Waardering

Een voor de tijd van ontstaan typerend gebouwtype, namelijk een ensemble koopflats met gemeenschappelijke voorzieningen in een groene omgeving. Bijzonder zijn de gastenkamers met toiletten in de dakopbouw. De afwisseling van licht- en donkerkleurig metselwerk in de gevels creëert in combinatie met de grote glasoppervlakken van de woningpuien en lichte betonbanden een visueel harmonieuze architectuur.

Een van de naamgevers van het bureau, Jan Wils, geldt als een van de belangrijkste vernieuwende architecten in Nederland in de eerste helft van de 20ste eeuw. Een ander bouwproject van zijn bureau in Heemstede betrof de Pedagogische Academie De la Salle aan de Glipperweg, gebouwd kort voor deze flats (inmiddels afgebroken).

De meest zuidelijke van de drie blokken flatwoningen, gezien vanaf de Herenweg, huidige toestand.

Bestektekening plattegronden en situatie, 1964.

Reeds erkende monumenten

Pinksterkerk (Rijksmonument)

Camplaan 18

1956-1957 / 1992

Chr. Nielsen, J.H.C. Spruit, W. van de Kuilen, Bussum

Beeldende kunsttoepassingen: B. Hendriks

Studio Bovema (Grammophone House), opnamestudio, kantoor en ingang
(Gemeentelijk monument)

I.o.v. N.V. Bovema (Bronsteeweg)

Overboslaan 6

1959

D. Plat, Heemstede

Overige voor de wederopbouwperiode kenmerkende objecten

Kantoorgebouw

I.o.v. Grafisch Handelsonderneming Koot bv
Camplaan 40
ca. 1961-1963
Architect onbekend

Uitbreiding kantoor en drogerij Gebouw voor Bloembollencultuur / Bedrijfsgebouw

I.o.v. Hollandsch-Zweedsche Zaadmaatschappij
Leidsevaartweg 1
ca. 1963-1964
B.J.J.M. Stevens, Heemstede

Verbouwing Garage Van Schagen / verbouw showroom

Achterweg

1965 / 1967-1968

C. Dam (Dam en Zaanen architecten), Zandvoort

Kantoor met bovenwoning

I.o.v. Metaalbedrijf "Uniemetaal" (J. Bronkhorst, Troelstralaan 36)

Javalaan 65

ca. 1963-1964

W. Roosma, Heemstede

Verbouwing woonhuis tot een winkel met bovenwoning

Opdrachtgever onbekend

Zandvoortselaan 141

ca. 1957

Architectenbureau A.J.J. Verspoor, Heemstede

Supermarkt met woning

I.o.v. Albert Heijn, Zaandam

Binnenweg 161

ca. 1963-1964

J. Brouwer, Aerdenhout

Bijkantoor Algemene Bank Nederland

Zandvoortselaan 74

ca. 1966 / 1983 / 2008

Vereenigde architectenbureaus prof. ir. H.T. Zwiers – ir. E.M. Fontein, Haarlem

Bijkantoor Nutsspaarbank met twee bovenwoningen

Binnenweg 75

ca. (1962) 1966-1969 / 1987 / 1997

P.H. Cuperus, Haarlem

Vrijgemaakt-gereformeerde kerk / Petrakerk

Limburglaan 3

ca. 1964-1966 / 1997 (uitbreiding)

Architectenbureau C. van der Bom en W. Ingwersen, Amsterdam / Piet Koster, Heemstede

Minervatheater / nu winkel en appartementen

Binnenweg 28-30

1951 / 2003-2004

W. Ph. van Harreveld, Haarlem / Plan architecten, Haarlem

Uitbreiding Speeltuin Groenendaal met Paviljoen “De Boom”

Groenendaal 5

1959

D. Plat / Openbare Werken Gemeente Heemstede

Gereformeerd tehuis voor bejaarden, hoogbouw en aanleunwoningen / Woonzorgcentrum Kennemerduin

Herenweg 126

ca. 1961-1963 / ca. 1995-1996

J.H. van der Zee, Bussum / Teeken en Beelen, Beverwijk

MULO school / Gerrit Barger school / Haemstede-Barger VMBO-T

Koediefslaan 73

ca. 1954-1955 / ca. 1961-1962 (uitbreiding) / 1969 (uitbreiding) / 1985-2008 (diverse uitbreidingen)

H.W. van Kempen, Bloemendaal (incl. uitbreidingen 1961-1969) / KPG architecten, Heemstede

Woonhuis

Opdrachtgever J.G.M. Weyers, Amsterdam

Herenweg 139

ca. 1952-1953 / 1998 (verbouwing)

P. Koster, Heemstede / E. Bloemen, Bloemendaal (verbouwing)

Dubbele drive-in woning

I.o.v. Fa. W. Fris, Amsterdam
Sportparklaan 15-17
ca. 1955
H.R. Aiking, Amsterdam

Bungalow

Opdrachtgever onbekend
Herenweg 50
ca. 1957
G. Jansen, Heemstede

Dubbel woonhuis (met atelier op nr. 14, 1965)

Opdrachtgever onbekend

Dinkellaan 14-16

ca. 1960 / 1965 / 1969 / 1972

verm. Architectuurstudio K. Koster, Heemstede (gevestigd op nr. 14)

Bungalow

I.o.v. C. Geerlings

Kadijk 38

ca. 1962 / ca. 1978 (vergroting woonkamer)

D. Plat, Heemstede / idem

Woonhuis

I.o.v. B.J.J.M. Stevens

Cort van der Lindenlaan 1

ca. 1963

B.J.J.M. Stevens

Woonhuis

I.o.v. S. van Molen, Haarlem

Glipperweg 6

ca. 1965

N. van Warmerdam, Heemstede

Negen dubbele woonhuizen

Opdrachtgever onbekend
Alberdingk Thijmalaan 1-35?
ca. 1950-1951
K.J. Aanstoot, Overveen

Vijf dubbele woonhuizen

Opdrachtgever onbekend
Alberdingk Thijmalaan 17-19, 21-23, 25-27, 36-38, 40-42
ca. 1953-1954
K.J. Aanstoot, Overveen

Veertien duplexwoningen in drie blokken (twee blokken van vier en een van zes duplexwoningen, in totaal 28 woningen)
Javalaan 2-8, 10-20, 22-28
ca. 1949-1950
H. Koseinje Korsinje? Koning?, Heemstede

98 middenstandswoningen met garages en gemeenschappelijke tuinen
l.o.v. Gemeente Heemstede
Diepenbrocklaan, Chopinlaan, Brahmslaan, Bernard Zweerslaan, Richard Strauslaan, Van Breelaan
ca. 1952-1953
B.J.M. Stevens, Haarlem

Tien eengezinswoningen (en twee garages)

I.o.v. Bouwbureau Bosma & Bovenkamp

Brabantlaan 18-36

ca. 1957

J. van Bruggen?, Haarlem

Vijf woningen (1 blok van 3, 1 van 2)

Opdrachtgever onbekend

Limburglaan 2-10

ca. 1957-1958

P. Koster

114 eengzinswoningen

Opdrachtgever onbekend

Dr. Schaepmanlaan, Dr. N.G. Piersonstraat, Mr. G. van Tienhovenstraat, Troelstralaan, Goeman Borgesiusstraat

ca. 1956-1958

B.J.J.M. Stevens, Haarlem

18 eengezinswoningen

Opdrachtgever onbekend (Bouwbedrijf Huib Bakker, Heemstede?)

Glipper Dreef 169-191

ca. 1959-1960

B.J.J.M Stevens, Haarlem

6 winkels en 6 galerijwoningen (en garages)

Opdrachtgever onbekend

Glipper Dreef 109-131

ca. 1959

B.J.J.M. Stevens, Haarlem

Twaalf flatwoningen

I.o.v. N.V. Hogerveka

Valkenburgerlaan 2-4

ca. 1953-1954

H. Tuninga, Heemstede

Achttien woningen en vijf winkels

Opdrachtgever onbekend

Amstellaan 2-8; 1-29

ca. 1960-1961

W. de Bruijn en J. Vlaming, Utrecht

30 flatwoningen (in twee blokken)

Opdrachtgever onbekend

Rijnlaan 105-127; 129-163

ca. 1960-1961

W. de Bruijn en J. Vlaming, Utrecht

Flatgebouw met showroom en 21 woningen

I.o.v. Bouwonderneming v.d. Poll NV, Heemstede
Kerklaan 52
ca. 1965-1966
K. Koster, Heemstede

9 galerijflats Centrumplan (in totaal 302 woningen en 6 bejaardenwoningen)

Opdrachtgever onbekend
Provinciënlaan, Zeelandlaan, Frieslandlaan
1967-1970
B.J.J.M. Stevens, Heemstede; stedenbouwkundig plan W.F. Schut (Instituut Stad en Landschap)

Groslijst wederopbouwarchitectuur

Bedrijfsgebouwen

1. Expeditie-gebouw voor bloembollen met kantoor “Floricultura”

Cruquiusweg 9

ca. 1951-1952 / 2006-2007

P. Koster, Heemstede / Technisch Installatiebureau Nieuwenhuizen, Heemstede

2. Kantoorgebouw Grafisch Handelsonderneming Koot bv

Camplaan 40

ca. 1961-1963

Architect onbekend

3. Uitbreiding kantoor en drogerij Gebouw voor Bloembollencultuur Hollandsch-Zweedsche
Zaadmaatschappij

Leidsevaartweg 1

ca. 1963-1964

B.J.J.M. Stevens, Haarlem

4. Verbouwing showroom Garage Van Schagen

Achterweg 38

1965 / 1967-1968

Cees Dam / Dam en Zaanen architecten, Zandvoort

5. Uitbreiding met opnamestudio, kantoor en ingang Studio Bovema (Grammophone House)

Overboslaan 6

1959

Dick Plat, Heemstede

6. Dubbel “Fotolitho”-bedrijf met 2 bovenwoningen

Nijverheidsweg 17-19

ca. 1959-1960

N.H. Andriessen, Haarlem

7. Bedrijfsgebouw met woning en kantoor

Nijverheidsweg 23

ca. 1963-1964

H. van Tijen, Aerdenhout

8. Kantoor met bovenwoning Metaalbedrijf “Uniemetaal”

Javalaan 65

ca. 1963-1964

W. Roosma, Heemstede

9. Reparatiewerkplaats met kantoor en woning Fa. v.d. Valk en Niewdorp N.V.

Industrieweg 5

1964-1965

H.J.M. Pieterse, Heemstede

10. Uitbreiding met kantoorvleugel P.C. Zanen NV

Lanckhorstlaan 6-8

1965-1966

Architektenbureau Prof. ir. H.T. Zwiers, Haarlem

Winkelgebouwen

11. Verbouwing woonhuis tot winkel met bovenwoning

Zandvoortselaan 141

ca. 1957

Architectenbureau A.J.J. Verspoor, Heemstede

12. Supermarkt met bovenwoning Albert Heijn

Binnenweg 161

ca. 1963-1964

J. Brouwer, Aerdenhout

Bankgebouwen

13. Bijkantoor Algemene Bank Nederland

Zandvoortselaan 74

ca. 1966

Vereenigde architectenbureaus prof. ir. H.T. Zwiers – ir. E.M. Fontein, Haarlem

14. Bijkantoor Nutsspaarbank met twee bovenwoningen

Binnenweg 75

ca. 1966-1969

P.H. Cuperus, Haarlem

15. Raiffeisenbank met 18 flatwoningen

Binnenweg 61-65

ca. 1967-1968

P.W. van Dommelen en J. Kroos / Maaskant Van Dommelen Kroos ir Senf Architecten, Rotterdam

Kerk- en religieuze gebouwen

16. Kapel van het Moederhuis en noviciaat Zusters van Augustinessen Mariënhoevel

Glipper Dreef 199

ca. 1948-1949

B.J.J.M. Stevens, Haarlem

17. Pinksterkerk

Camplaan 18

1956-1957

Chr. Nielsen, J.H.C. Spruit, W. van de Kuilen, Bussum

Beeldende kunsttoepassingen: Berend Hendriks, Arnhem

18. Kapel van verzorgingstehuis Bosbeek Congregatie der Zusters van De Voorzienigheid

Glipper Dreef 209

1959-1960

K.P. Tholens en L. van Steenhardt Carré, Amsterdam

19. Vrijgemaakt-gereformeerde kerk / Petrakerk

Limburglaan 3

ca. 1964-1966

Architectenbureau C. van der Bom en W. Ingwersen, Amsterdam

Culturele, recreatieve en maatschappelijke gebouwen

20. Minervatheater

Binnenweg 28-30

1951

W. Ph. van Harreveld, Haarlem

21. Wijkgebouw De Princehof met dienstwoning

Glipperweg 55-57

1954-1955

Dick Plat / Openbare Werken, Gemeente Heemstede

22. Uitbreiding speeltuin Groenendaal met paviljoen "De Boom"

Groenendaal 5

1959

Dick Plat / Openbare Werken, Gemeente Heemstede

Zorggebouwen

23. Gereformeerd tehuis voor bejaarden, hoogbouw en aanleunwoningen Kennemerduin

Herenweg 126

ca. 1961-1963

J.H. van der Zee, Bussum

Overheidsgebouwen

24. Post- en Telegraafkantoor

Binnenweg 160

1958-1959

Dick Greiner, Amsterdam

Beeldende kunsttoepassingen: Carel Kneulman, Jan Meyer en Mechtild Meyer

Tuinontwerp Mien Ruys, Dedemsvaart (niet meer aanwezig)

Schoolgebouwen

25. MULO school Gerrit Barger

Koediefslaan 73

ca. 1954-1955

H.W. van Kempen, Bloemendaal

26. Gemeentelijke openbare kleuterschool "Klimop"

Franz Schubertlaan 37

1956-1957

Piet Koster, Heemstede

Verkeersgebouwen

27. Haltegebouw (NS Station) Heemstede/Aerdenhout

Zandvoortselaan 153

ca. 1958 / 1997

K. van der Gaast / Dienst van weg en werken, afd. Architectuur, Nederlandse Spoorwegen, Utrecht

Particuliere woonhuizen

28. Vijf landhuizen

Burgemeester Van Doornkade 1, 2, 3; Ritzemaboskade 8,9

Bouwjaren: ca. 1947-1950

Architectenbureau Jan Mes, Zaandijk.

29. Woonhuis ('Villa Beuckenduyn')

Herenweg 78

ca. 1950

verm. H. Tuninga, Heemstede

30. Woonhuis J.G.M. Weyers

Herenweg 139

ca. 1952-1953

P. Koster, Heemstede

31. Dubbele drive-in woning

Sportparklaan 15-17

ca. 1955

H.R. Aiking, Amsterdam

32. Woonhuis A. S. van Cleeff

Burgemeester Van Doornkade 4

1955-1956

B.O. van den Berg, Amsterdam

33. Bungalow

Herenweg 50

ca. 1957

Gerh. Jansen, Heemstede

34. Dubbel woonhuis C. Koster

Dinkellaan 14-16

ca. 1960

verm. Architectuurstudio Cees Koster, Heemstede

35. Bungalow S.C. van Lent

Van Merlenlaan 35

1961

Cees Dam / Dam en Zaanen architecten, Zandvoort

36. Bungalow C. Geerlings

Kadijk 38

ca. 1962

Dick Plat, Heemstede

37. Villa H. Nijgh

Van Merlenlaan 37

ca. 1964

Cees Dam / Dam en Zaanen architecten, Zandvoort

38. Woonhuis S. van Molen

Glipperweg 6

ca. 1965

Nic. van Warmerdam, Heemstede

39. Woonhuis B.J.J.M. Stevens

Cort van der Lindenlaan 1

ca. 1966

B.J.J.M. Stevens, Haarlem

Eengezinswoningen in laagbouw

40. 53 gemeentelijke eengezinswoningen; 8 eengezinswoningen en 17 duplexwoningen
Woningstichting Heemstede

Zeelandlaan, Utrechtlaan, Gelderlandlaan, Brabantlaan

ca. 1947-1949; 1951-1952

P. Koster, Heemstede

41. 9 dubbele woonhuizen

Alberdingk Thijmalaan 1-35?

ca. 1950-1951

K.J. Aanstoot, Overveen

42. 98 gemeentelijke middenstandswoningen met garages en gemeenschappelijke tuinen
Diepenbrocklaan, Chopinlaan, Brahmslaan, Bernard Zweerslaan, Richard Strauslaan, Van Breelaan
ca. 1952-1953

B.J.M. Stevens, Haarlem

43. 5 dubbele woonhuizen
Alberdingk Thijmalaan 17-19, 21-23, 25-27, 36-38, 40-42
ca. 1953-1954

K.J. Aanstoot, Overveen

44. 7 gemeentelijke eengezinswoningen
Molenwerfslaan 2-14
ca. 1956-1957

Dick Plat / Openbare Werken Heemstede

45. 10 eengezinswoningen met twee garages
Brabantlaan 18-36
ca. 1957

verm. J. van Bruggen, Haarlem

46. 114 eengezinswoningen
Dr. Schaepmanlaan, Dr. N.G. Piersonstraat, Mr. G. van Tienhovenstraat, Troelstralaan, Goeman
Borgesusstraat
ca. 1956-1958

B.J.J.M. Stevens, Haarlem

47. 5 woningen
Limburglaan 2-10
ca. 1957-1958

P. Koster, Heemstede

48. 18 eengezinswoningen
Glipper dreef 169-191
ca. 1959-1960

B.J.J.M. Stevens, Haarlem

49. 18 eengezinswoningen en 5 winkels
Amstellaan 2-8; 1-29
ca. 1960-1961
Ir. W. de Bruijn en Ir. J. Vlaming, Utrecht

Flatgebouwen

50. 12 flatwoningen
Valkenburgerlaan 2-4
ca. 1953-1954
H. Tuninga, Heemstede

51. 6 winkels met 6 galerijwoningen en garages
Glipper Dreef 109-131
ca. 1959
B.J.J.M. Stevens, Haarlem

52. Flatgebouw Valkenburg (16 woningen)
Valkenburgerplein 5-8
1959-1960
Jan Brouwer, Aerdenhout

53. 30 flatwoningen (in twee blokken)
Rijnlaan 105-127; 129-163
ca. 1960-1961
Ir. W. de Bruijn en Ir. J. Vlaming, Utrecht

54. 12 beneden- en bovenwoningen
Glipper dreef 133-155
ca. 1959-1961
B.J.J.M. Stevens, Haarlem

55. Flatgebouw (16 woningen)
Heemsteedse Dreef 93-123
ca. 1961-1962
K.J. Aanstoot, Overveen

56. Flatgebouw met showroom en 21 woningen

Kerklaan 52

ca. 1965-1966

Cees Koster, Heemstede

57. 72 flatwoningen (in drie blokken) met garages

Merwedeplantsoen 32-150

ca. 1966-1967

Architektenbureau Jan Wils M.J.B. Meijsen, Voorburg

58. 9 gemeentelijke galerijflats Centrumplan (302 woningen)

Provinciënlaan, Zeelandlaan, Frieslandlaan

1967-1970

B.J.J.M. Stevens, Heemstede; W.F. Schut (Instituut Stad en Landschap), stedenbouwkundig plan

Complexmatige gebouwen in hoog- en laagbouw

59. 36 etagewoningen en 12 laagbouwwoningen

Sportparklaan 20-66, Van Lyndenlaan 6-30; Ir. Lelylaan 3-11; Ringvaartlaan 1-9

ca. 1953-1955

B.J. J.M. Stevens, Haarlem

Duplexwoningen

60. 14 duplexwoningen in 3 blokken

Javalaan 2-8, 10-20, 22-28

ca. 1949-1950

H. Koseinje Korsinje? Koning?, Heemstede

Beeldverantwoording

Foto's Theo Out

1, 10boven, 14, 18, 22boven, 30, 34boven, 38, 42boven, 50boven, 54, 59boven, 61boven, 63boven, 65boven, 67, 69onder, 71, 73boven, 75boven, 83, 85boven, 87, 88onder, 89boven, 92, 98onder.

Foto's Wim de Wagt

26, 34onder, 44onder, 46, 50onder, 51onder, 61onder, 69boven, 77boven, 79boven, 81boven, 85onder, 86, 87boven, 88boven, 89onder, 90onder, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98boven, 99, 100, 101.

Foto's Het Nieuwe Instituut

31

Alle tekeningen Noord-Hollands Archief (Bouwtekeningen gemeente Heemstede).

Colofon

©Dr Wim de Wagt en Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek
Heemstede, 2015

Met dank aan Marian Prins en de bewoners/eigenaren van de onderzochte huizen, te weten de heer en mevrouw Beyer, de heer en mevrouw Bierman en de heer en mevrouw Van Os.